

Днес в броя

Над 500 учители показват как изкуственият интелект и STEM променят класната стая, на форума „Добрите практики на фокус“

Стр. 4

Стр. 10

Д-р Гергана Светославова, детски офталмолог: „Лекуването на очни проблеми е много дълъг процес и в него ролята на родителя е изключително важна. Точно затова майките и бащите се нуждаят от надежда и подкрепа, защото, ако те не вярват в добрия резултат, и детето ще усети това“

Стр. 8 – 9

Министър Сергей Игнатов в Студио „Аз-буки“: „За да има успех образователната система, трябва да се учи всеки ден. Това е една от малкото стъпки да преодолеем традицията да се зубри. Да се научим всекидневно да полагаме на усилия. Това се отнася и до висшите ни училища“

АЗ·БУКИ

Вестникът е преработенник на първото официално издание на Министерството на просвещението – „Училищен преглед“ – 1896 г.

Четете ни на www.azbuki.bg

НАЦИОНАЛЕН СЕДМИЧНИК ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Брой 16 (1761) 23 – 29 април 2026 г. Година XXXV. Под името „Аз-буки“ вестникът излиза от 10 април 1991 г.

Цена 1,10 € / 2,15 лв.

България почете героите от 1876-а

Снимка БТА

150-годишнината от Априлското въстание бе отбелязана на 20 април навсякъде в страната с шествия и полагане на цветя пред паметниците на герои от Епопеята от 1876-а. Образователните институции се включиха с исторически възстановки, патриотични рецитали, конкурси, изложби и открити уроци

На стр. 2 – 3

Близо 700 млн. евро вече са договорени по Програма „Образование“

За два месеца средствата нарастват с 16% и достигат до 74,17% от общия бюджет

Договорените средства по Програма „Образование“ 2021 – 2027 към 31 март 2026 г. достигат 697 299 020,59 евро, което представлява 74,17% от общия ресурс от 940 157 963 евро, съобщават на своята страница от Изпълнителната агенция „Програма за образование“.

Данните за финансовото изпълнение на бюджета на Програмата отчитат ръст и при изплатените средства към края на март 2026 г., като те достигат 248 326 020,44 евро (26,41%). Близо 131,5 млн. евро са верифицираните средства, а към ЕК са декларирани 117 370 850,55 евро, което представлява 12,48% от бюджета на Програмата.

Към края на януари тази година договорените средства по Програмата бяха 558 165 623 евро, или 58% от бюджета.

Изплатените средства към същия период достигнаха 212 608 808 евро, а верифицираните – 114 525 329 евро.

Финансовото изпълнение на одобрения бюджет на Програма „Образование“ към края на март показва, че по приоритет „Модернизация и качество на образованието“ са договорени 238 034 875 евро, или 109,95% от общия бюджет за него. Изплатените по приоритета средства са 55 301 884 евро (25,55%).

Общо 92,22% от общия бюджет от 237 973 192 евро са договорените средства по приоритет „Приобщаващо образование и образователна интеграция“. По него е и най-високият процент на изплатени средства – 115 267 768 евро (48,44%).

По приоритет „Връзка на образованието с пазара на труда“, който има най-го-

лемия бюджет – 354 517 504 евро, са договорени 197 093 878 евро, или 55,59 на сто. Изплатените средства са 59 813 119 евро (16,87%).

По гласувания в края на 2025 г. от Министерския съвет и одобрен от Европейската комисия през февруари тази година нов приоритет – „Гражданска готовност в образователната система“, разбираемо, все още няма одобрени средства.

Той разполага с бюджет от 84 614 709 евро, с които ще се подкрепят дейности, насочени към развитие на знанията и уменията на учениците, включително подготовка на училищни психолози, учители и педагогически персонал в областта на гражданската готовност за защита и реакция при извънредни и кризисни ситуации. АЗ·БУКИ

Книги на „Аз-буки“ бяха представени на международен семинар в Рим

Представянето на издания, посветени на българската история и културно наследство в Италия, беше сред акцентите в семинара „България в музеите: в помощ на обучението по история в българските училища в чужбина“, проведен в италианската столица Рим. Събитието премина при засилен интерес и събра учени, преподаватели и представители на българските училища зад граница.

Семинарът бе открит от българския посланик в Италия Н.Пр. Иван Кондов, който подчерта значението на подобни инициативи за съхраняването на българската историческа памет извън страната. Подкрепа изразиха и представители на дипломатически и образователни институции, сред които Н.Пр. Костадин Коджабашев – извънреден и пълномощен посланик на Република България към Светия престол, Изпълнителната агенция за българите в чужбина и Асоциацията на българските училища в чужбина.

Форумът бе организиран от Българското училище „Асен и Илия Пейкови“ и Културна асоциация „Паралел 43“ с подкрепата на Министерството на образованието и науката по Националната програма „Неразказаните истории на българите“. За успешната реализация на събитието съществен принос имаха доц. Емилия Занкина и Temple University в Рим.

В рамките на форума зам.-директорът на Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“ Венцислав Генков представи илюстрирания пътеводител „Български маршрути в Италия“ с автори Анна Влаевска-Станчева, Красимир Станчев и Венета Ненкова, както и изследването „Освобождението на България през погледа на европейските медии“. Трудът, базиран на архивите на ватиканския официоз Osservatore Romano, предлага нов прочит на Българския въпрос в периода 1876 – 1878 г.

Представените издания предизвикаха активна дискусия с участието на проф. Красимир Станчев и проф. Александър Николов, като бяха обсъдени възможностите те да бъдат използвани като образователен ресурс в българските училища в чужбина.

На стр. 5

Снимка Олег Попов

Снимка Олег Попов

Училищната общност на столичното 18. СУ „Уилям Гладстон“ отбеляза 150-годишнината от Априлското въстание, превръщайки училищния двор в огнище на родолюбие

България отбелязва 150 години от Априлското въстание

Деца и ученици от образователни институции в цялата страна се включват в разнообразни инициативи

Годишнината от Априлското въстание бе отбелязана на 20 април на стотици места в страната с шествия и полагане на цветя и венци пред паметниците на дейци на националноосвободителното движение и на герои от Епопеята през 1876 г. Образователните институции се включиха в честванията с редица инициативи – исторически възстановки, патриотични рецитали, литературно-музикални програми, конкурси, изложби, викторини и открити уроци.

Президентът Илияна Йотова пък откри в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ изложбата „За свободата на един народ“ по повод годишнината. Експозицията включва документи от Националната библиотека и Държавна агенция „Архиви“.

„Априлското въстание е израз на неутолимата жажда за свобода, въстанието на един народ, който пет века в робство оцелява, без да забравя езика и името си. Априлското въстание е своеобразен венец на общественото осъзнаване, на чувството за принадлежност към общност, на възроденото самочувствие на един народ, който иска държавата му да заеме мястото си на световната политическа карта“, заяви държавният глава.

„Днес България не просто отбелязва Априлското въстание, а отдава почит на българския героизъм“, заяви министърът на образованието и науката проф. Сергей Игнатов на церемонията на централния площад във Враца.

В шествието от паметника на Васил Левски и до площад „Христо Ботев“ в града се включиха над 1500 ученици и учители, които поднесоха венци и цветя пред паметника на поета революционер.

След Враца проф. Игнатов се включи в отбелязването на годишнината във Видин. „Българските учители са тези, които палат огъня в сърцата на децата, а те, от своя страна, го носят в семействата си“, каза просветният министър. По думите му Априлското въстание е моментът, в който българите сами поемат съдбата си в свои ръце и поставят началото на пътя към свободата.

Отбелязването на 150-годишнината от

Снимка 86. ОУ „Св. Климент Охридски“

Три отбора от столичното 86. ОУ се включват в образователна игра „По стъпките на героите“ в Борисовата градина

Снимка БТА

Традиционното ученическо шествие, организирано от СУ „Панайот Волов“, преминава по улиците на Шумен

Епопеята от 1876 г. ще продължи през цялата година, като в училищата се предвиждат срещи с историци и писатели, както и редица събития, насочени към почитане на героите от българската история, посочват от Пресцентъра на МОН.

Зам.-министър д-р Емил Лазарова участва в тържественото отбелязване на 150 години от Априлското въстание в ОУ „Георги Бенковски“ във Велинград, което бе съчетано с откриването на STEM кабинет. През целия ден в града се чуваха вълнуващи стихове и песни за свободата, имената на героите от Априлската епопея, разкази за Кървавото писмо на Каблешков и за байрака на Райна Княгиня.

По-късно зам.-министър Лазарова наблюдава състезанието по природни науки в Националната професионална гимназия по горско стопанство „Христо Ботев“. То бе открито с тържество за 150-годишнината от Априлското въстание – символичен мост между възрожденския дух и технологичното бъдеще. В програмата се включиха ученици от всички училища във Велинград.

Зам.-министър д-р Наталия Михалевска се включи в отбелязването на годишнината в най-многобройното българско училище – столичното 18. СУ „Уилям Гладстон“. Кулминация на събитието е историческа възстановка, пресъздава съдбоносното събрание в Оборище и устрема на въстания народ. Изнесен е и внушителен рецитал с

Снимка Община Кюстендил

Урок по памет в Кюстендил

Северина ДИМИТРОВА

Стотици деца от детските градини и училищата в Кюстендил изпълниха улиците на града, за да превърнат 150-годишнината от избухването на Априлското въстание в истински урок по памет и родолюбие. Шествието, водено от ученици от Трето основно училище, обедини стотици деца от детските градини и училищата в града.

С песни, знамена и чувство за принадлежност те преминаха през Кюстендил и достигнаха центъра, където се проведе въздействащата историческа възстановка „Първа пушка“. Тя беше

представена от Регионален клуб „Традиция“ към НЧ „Ген. Владимир Заимов“.

Тържествената програма продължи пред паметника „Булаир“, където учениците от ОУ „Проф. Марин Дринов“ имаха централно място. Със своя рецитал те пренесоха публиката в сърцето на Априлската епопея и показаха, че историята не е просто разказ за миналото, а отговорност, която се носи и предава.

С изпълнението на песента „Де е България“ учениците оставиха след себе си силно послание – паметта не избледнява, когато има кой да я пазим и изрича на глас.

Снимка Пресцентър на МОН

В честванията с разнообразни инициативи се включват и възпитаниците на детски градини

вечните стихове от Вазовата „Епопея на забравените“. В знак на вечна признателност към училището е направено дарение – статуя на Уилям Гладстон, предоставена от Тимъти Абрахам и Стоян Радков от името на британския „Нешънъл либърти клуб“. Гости на празника са зам.-посланикът на Обединеното кралство Елизабет Чапман, началникът на РУО – София-град, д-р Елеонора Лилова, и кметът на район „Възраждане“ Станислав Илиев.

Повече от 500 ученици от I до X клас от 30 столични училища пък се включиха в образователна игра, посветена на годишнината. Събитието в Борисовата градина, организирано от РУО – София-град, и Столичната община, съчета уроците по история с тръпката от ориентирането.

Втора английска езикова гимназия „Томас Джеферсън“ отбеляза годишнината с мащабно събитие под надслов „Памет и бъдеще“. В рамките на конференцията „Априлското въстание в медиите“ гимназистите представиха задълбочен анализ на чуждестранния и българския печат, както и документи от дигитални архиви, проследявайки отзвука на въстанието от 1876 г. до днес.

В първия епизод на подкаст станция „Гласът на сво-

бодата“ е представена симулация с изкуствен интелект на интервю с Георги Бенковски, подготвена изцяло от учениците.

Учениците картографираха и логистиката на Хвърковатата чета с помощта на Google Earth, което им позволи да проследят в детайли маршрутите и стратегическите действия на въстаниците. Използвайки изкуствен интелект и Canva, те създадоха и визуални интерпретации, вдъхновени от вечните текстове на Захари Стоянов. Учебният процес беше обогатен и чрез интерактивни викторини в електронна среда.

В рамките на инициативата „Дигитална капсула на времето“ гимназистите записват видео послания към бъдещите възпитаници на гимназията за 200-годишнината на въстанието.

Деца и учители от детски градини в цялата страна също се включиха в честванията. Празникът беше отбелязан с възстановки, рецитали, концерти, тематични рисунки и посещения на исторически обекти. В столичната 72. ДГ „Приказка без край“ например честването на бележитата дата премина под надслов „Да се помни и предава...“, а в ЧДГ „Доверие“ в София събитието се превърна в своеобразен урок по история и родолюбие. **АЗБУКИ**

Кампания на Института за български език – БАН и в „Аз-буки“

Кой може да бъде апелиран?

Ивелина СТОЯНОВА *

В интернет можем да попаднем на следните примери за употреба на глагола *апелирам*: *Уважаеми колеги, **апелирам** ви за повече професионализъм!*; ***Апелираме** всички жители на района към търпение.*

Правилни ли са тези употреби? И ако можем да *апелираме* някого, то тогава *апелирани* ли са колегите и жителите? Основният въпрос тук е следният: *преходен* ли е глаголет *апелирам*, т.е. съчетава ли се с пряко допълнение, и в какви случаи.

В академичния тълковен „Речник на българския език“ са посочени две значения на глагола *апелирам*: 1. Като *непреходен* глагол: „Обръщам се с молба към някого за помощ, съдействие“. 2. Като *преходен* глагол, юридически термин: „Обжалвам присъда или решение в по-горна съдебна инстанция“.

В дадените примери глаголет *апелирам* е използван в първото си значение и би трябвало да е *непреходен* глагол. В тези случаи участникът в ситуацията, към когото е отправен апелът, се въвежда с предлог (обикновено **към**): *Уважаеми колеги, **апелирам към** вас за повече професионализъм!*; ***Апелираме към** всички жители на района за търпение.*

Вероятно обръкването настъпва поради аналогия с глагола *призовавам*, който е синоним на *апелирам* в първото му значение, но е *преходен* глагол (*призовавам* някого за нещо/да направи нещо).

Във второто си значение глаголет *апелирам* е *преходен*, т.е. приема пряко допълнение, но то може да бъде *присъда*, *административен акт*, *решение* и др.: *Саркози **незабавно апелира** присъдата си; **Апелирах** съдебното решение пред Софийския апелативен съд.*

В обобщение можем да кажем, че *апелирани* могат да бъдат присъдите и решенията, но не и гражданите или колегите.

*Д-р Ивелина Стоянова е главен асистент в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ към Българската академия на науките.

И неделните школа честват 20 април

Десетки български училища на няколко континента също отбелязаха 150-годишнината от Априлското въстание чрез образователни, културни и творчески инициативи, конференции и срещи. Организирах се тематични уроци и открити занятия по повод юбилея, съобщава Пресцентърът на МОН.

В Българското СУ „Д-р Петър Берон“ в чешката столица Прага учениците участват в интерактивни уроци, експозиции с илюстрации от Националния музей „Васил Левски“, прожекции на образователни филми и среща с потомка на Апостола на свободата. Учениците от Българското средно училище „Христо Ботев“ в словашката столица Братислава пък участваха във викторина и творческа работилница „Символите на 1876 г.“.

В Испания (Тарагона, Торент, Мадрид и Барселона) дейностите обхващат от изработване на образователни книжки и пъзели за най-малките до презентации, изложби, интерактивни игри и театрални постановки, включително поставяне на пиесата „Райна Княгиня“. Учениците създават и дигитални продукти, филми и презентации за конкурси.

В Италия (Еболи и Фишиано) беше организирана кръгла маса с международно участие, включваща представители на академичната общност и местната власт, съпътствана от ученически презентации и изложба.

Спортен празник „Априлска надпревара“ и писане на писма до герои, които да отговорят на въпросите „Какво бих ти казал днес?“ или „Гордея се с теб, защото...“, са сред инициативите в Ирландия (Дъблин и Корк). В Женева, Швейцария, учениците направиха тематичен календар, представящ хронологията на въстанието, преведен на няколко езика. В британските Престън и Ланкастър се провежда мултимедиян урок „Гласът на свободата“, в който учениците влизат в ролята на преподаватели и представят свои авторски материали.

Театрални възстановки се организират в Словакия, Гърция, САЩ и Великобритания. На много места има изложби, конкурси за есе и рисунка, както и изработване на символи като знамето „Свобода или смърт“ и черешово топче. А на остров Крит е издаден и ученически вестник, посветен на годишнината. **АЗБУКИ**

Петото издание на „Добрите практики на фокус“ събира над 500 учители

Петото издание на образователния форум „Добрите практики на фокус“, организиран от фондация „Заедно в час“ и образователния портал prepodavame.bg, събира над 500 учители от цялата страна. Събитието се провежда на 25 април в „Интер Експо Център“.

За трета поредна година Национално издателство „Аз-буки“ е медиен партньор на „Добрите практики на фокус“.

Тази година акцентът е поставен върху развитието на STEM подхода и интегративната на изкуствения интелект в класната стая.

Един от ключовите акценти в сутрешния панел е презентацията на проф. д-р Найдено Шиваров, директор на Националния STEM център. Той представя детайлен анализ за развитието на STEM образованието у нас и очертава позицията на България спрямо европейските тенденции и стандарти.

Паралелно с научния контекст, събитието дава глас и на опита „от първо лице“. Д-р Надежда Ангелова, водещ на популярния образователен подкаст „Добрите практики на фокус“, споделя изводите от своите 50 разговора с изявени педагози, подчертавайки силата на споделяния опит и устойчивите методи на преподаване.

Програмата на събитието предлага богат избор от практически сесии, разпределени в три тематични зали. Първата е „Технологии и изкуствен интелект“. В нея учителите се учат как да създават собствени образователни приложения с изкуствен интелект (SiteGround) и как да адаптират традиционното планиране на уроци в ерата на новите технологии.

Водещи в работилницата „Google for Education: какво ново от изкуствения интелект?“ са мениджърът за дигитална трансформация за Централна и Източна Европа за Google for Education Светлана Михайлова и образователният експерт и член на екипа на „Преподаваме.бг“ Евгения Манева.

Ясен Кипров и Светослав Драгиев от SiteGround водят курса „Учителят като архитект: Създайте свои образователни приложения с изкуствен интелект“. Те ангажират учителите с практична работилница, в която дори хора без опит ще научат как могат да създадат собствено образователно приложение.

Втората тематична зала е „Практическа наука (STEM)“. Работилниците включват теми като създаване на динозавърски фосили, изследване на човешката анатомия „под лупа“ и ангажиращи опити с подръчни материали.

Третата е „Меки умения и грамотност“. В нея са предвидени сесии за ефективна комуникация в екипа, медийна грамотност и разпознаване на онлайн манипулации.

Кулминацията на образователното събитие е награждаването на най-добрите учители в страната. Тази година в надпреварата участват над 200 преподаватели от цялата страна, които демонстрираха изключителни резултати в мотивирането на ученици и прилагането на съвременни образователни модели. **АЗ-БУКИ**

Добрите практики
на **Ф.КУС**

МОН с нов протокол за деца в риск

Проф. Сергей Игнатов инициира среща с психолози за подобряване на подкрепата в училищата

Мерки за подкрепа и подобряване на психичното здраве на учениците бяха обсъдени в МОН по време на заседание на Консултативния съвет на психолози и педагогически съветници, съобщават от Пресцентъра на МОН.

Срещата е иницирана от министъра на образованието и науката проф. Сергей Игнатов и заместник-министъра д-р Наталия Михалеvsка. Идеята е да се набележат както конкретни и бързи стъпки, така и по-дългосрочни действия за засилване на психологическата подкрепа и личностното развитие на децата и учениците.

„В тежки ситуации разчитаме на работата и експертизата на Съвета, за да може системата да се справи и да реагира адекватно“, каза министърът в началото на срещата. По думите му всяко дете трябва да знае и да усеща, че не е само.

„Училището следва да бъде място на подкрепа, разбиране и доверие – и ние сме длъжни да работим в тази посока“, отбеляза той.

Заместник-министърът д-р Наталия Михалеvsка представи предложения за мерки, насочени към изграждане на по-ефективна и координирана система за подкрепа. Сред ключовите идеи е създаването на нов

протокол, който ясно да регламентира конкретните роли и действия при установяване на дете в риск в училище. Тези указания ще бъдат изработени съвместно с психолози и педагогически специалисти, като целта е да се въведат ясни правила и да се осигури навременна реакция.

„Разчитаме на професионализма на над 1700 училищни психолози в страната за формулирането и прилагането на ефективни стъпки. Изключително важна е и връзката със социалните служби и структурите за закрила на детето“, подчерта д-р Михалеvsка.

Сред предложените мерки е и въвеждането на практически стъпки за действие при установен риск, така че децата да не остават сами в трудни ситуации. Обсъдено беше и провеждането на скрининг на различни нива за идентифициране на рискови групи – с възможност той да се организира на регионално равнище и да отчита фактори като тормоз, социална изолация, депресивни състояния и други.

Акцент беше поставен и върху продължаващото обучение на педагогическите и непдагогическите специалисти.

„Психичното здраве, социално-емоционалните компетентности и взаимоотношенията в училищната

среда следва да бъдат сред водещите приоритети във вътрешноучилищната квалификация“, каза тя.

Работата с родителите също беше определена като ключова, като участниците в срещата се обединиха за по-активна и гъвкава комуникация, която да включва различни форми и инициативи, за да не се ограничава единствено до традиционните родителски срещи.

„Паралелно с тези мерки следва да продължи и работата по превенция чрез програми и инициативи за развитие на социално-емоционални умения, психично здраве и позитивна училищна среда. Предвижда се и усъвършенстване на Механизма за противодействие на тормоза и насилието, така че той да бъде по-ясен, по-приложим и по-ефективен за училищата“, изтъкна д-р Михалеvsка.

Участниците в срещата подчертаха, че работещата подкрепа изисква комплексен и междуетноститионален подход – с активно участие на образователната, социалната и здравната система.

Предложените мерки предстои да бъдат обсъдени в детайли с професионалната общност, след което да залегнат в съответните нормативни и стратегически документи. **АЗ-БУКИ**

Споразумение за сътрудничество беше подписано от директора на Издателство „Аз-буки“ Емил Спахийски и ректора на Бургаския свободен университет проф. д-р Милена Балтова (вдясно)

„Аз-буки“ и Бургаският свободен университет подписаха меморандум за сътрудничество

Националното издателство за образование и наука „Аз-буки“ и Бургаският свободен университет подписаха споразумение за сътрудничество, насочено към по-тясна връзка между образованието, науката и практиката.

Подписи под документа положиха директорът на Издателството Емил Спахийски и ректорът на Бургаския свободен университет проф. д-р Милена Балтова.

Подписването се състоя в контекста на провеждането на XXVII издание на конференцията „Студентско научно творчество“ – утвърден академичен форум, който тази година придоби международен статут и съвпадна с отбелязването

на 35-годишнината от създаването на висшето училище. Събитието събра над 150 участници – студенти, ученици и докторанти от 10 държави, като създаде среда за активен научен диалог и обмен на идеи.

По време на подписването – с участието на заместник-директора на Издателството Венцислав Генков и заместник-ректора проф. д-р Мария Алексиева, бяха обсъдени конкретни възможности за развитие на съвместни инициативи в областта на научните публикации, обучението и връзката между академичната общност и практиката.

Основната цел на партньорството е подготовката на висококвалифицирани специалисти чрез съчетаване

на теоретични знания с практически умения и чрез засилване на взаимодействието между академичната среда и реалния сектор.

Споразумението предвижда широк спектър от съвместни дейности – обмен на експертен опит и добри практики, организиране на лекции, презентации и дискусии с практическа насоченост. Особен акцент се поставя върху провеждането на специализирани обучения, семинари, кръгли маси и конференции, включително в рамките на следдипломната квалификация, както и при популяризирането на съвместни инициативи с цел повишаване на обществената видимост и авторитета им. **АЗ-БУКИ**

В часовете учениците не само усвояват знания, но изследват и търсят решения на реални проблеми

Снимка Личен архив

Как ученето става лична отговорност

Ученици от Стара Загора търсят в час решения за опазването на река Дунав

Дияна КОЧЕВА

Как изглежда един учебен час, в който учениците не просто учат, а изследват, спорят, анализират и търсят решения на реални проблеми? Отговора дават трима преподаватели от 5. ОУ „Митю Станев“ в Стара Загора – учителите по география и история Росица Проданова, по биология и здравно образование Цветомира Любенова и по математика Мария Георгиева. Темата е „Река Дунав – природа, проблеми и бъдеще“. Формулировката на урока звучи познато, но подходът е различен. Вместо традиционен разказ седмокласниците влизат в ролята на изследователи, които трябва да отговорят на въпроса дали река Дунав е природен ресурс, или отговорност.

Още в началото вниманието им е привлечено чрез кратко видео, създадено с помощта на изкуствен интелект и представено чрез модерни дигитални инструменти. Това не е просто въведение, а покана за размисъл за мястото на човека в сложната система на природата. Следващите минути променят динамиката на учебния процес. Класът се разделя на екипи, а всяка група поема различна роля.

„Географите“ проследяват пътя на реката през Европа и изчисляват колко хора живеят по нейното течение. „Биолозите“ се потапят в света на разнообразието на нейната флора и фауна и откриват как замърсяването нарушава естествения баланс. „Еколозите“ търсят причините за него и предлагат решения. А „математиците“ превръщат числата в аргументи, анализирайки реални данни и визуализирайки ги чрез диаграми.

„Идеята е учениците да видят връзките между науките, между фактите и реалния живот“, разказва пред „Аз-буки“ Росица Проданова. И посочва, че когато те разберат, че знанието не е разделено на предмети, а е едно цяло, тогава започват да мислят истински.

Дигиталните инструменти също имат своята роля в представянето на урока и привличането на вниманието на учениците.

Росица Проданова, учител по география и история

За целта педагозите използват Canva, NotebookLM и Padlet. Оказва се, че те не са само ефективни добавки, а средство за създаване, споделяне и съхраняване на идеи. Така учебният процес излиза извън рамките на учебника и влиза в света на съвременните технологии.

Кулминацията на урока идва със заключителната дейност – „Капсула на времето“. В нея учениците оставят послание към бъдещите поколения, описвайки какво трябва да се промени, за да бъде река Дунав по-чиста след години. Именно тук знанието се превръща в позиция, а ученето – в лична отговорност.

Резултатите от този интердисциплинарен урок не закъсняват. Педагозите наблюдават повишена активност, ангажираност и най-важното – ученици, които задават въпроси и търсят решения. „Те вече не са просто слушатели, а са част от процеса“, разказва Проданова.

По този начин училището може да се превърне в място, където се изграждат не само знания, но и мислене, отношение и ценности. Най-общо този интердисциплинарен урок може да бъде определен като час, който започва с карта на Европа, но завършва с поглед към бъдещето.

От класната стая към професионалната общност

Опита си Росица Проданова споделя и извън училище чрез майсторски класове, част от Националната програма „Квалификация на педагогическите специалисти“ (2025).

Обучението „Съвременни подходи в развиването на 4К умения“ е насочено към учители, които искат да развият у своите ученици ключовите умения на XXI век – критическо мислене, креативност, комуникация и работа в екип. Точно така впрочем е формулирана иновацията, която прилага 5. ОУ „Митю Станев“ в Стара Загора.

В рамките на 32 учебни часа участниците преминават през практически модули, свързани с активни методи на преподаване, дигитални технологии и приложението на изкуствения интелект в образованието. Акцентът се поставя върху реални дейности, обмен на опит и създаване на собствени образователни решения, които могат да бъдат приложени директно в класната стая.

Финалът на обучението поставя учителите в ролята на създатели. Те представят свои проекти, интегриращи наученото, и търсят устойчиви начини за прилагане на иновативните подходи в практиката.

Така една добра идея от класната стая се превръща в споделян модел за по-смислено, по-свързано и по-въдхновяващо образование.

„Това е сред най-добрите национални програми на Министерството на образованието и науката. Ползите от нея са за всички участници. Благодарение на нея не само споделяме опит, но и създаваме педагогически общности“, завършва Проданова.

Започва група на курса „Практически умения за разработване на научна статия“

Българското географско дружество съвместно с Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“ започват нова група на специализирания курс „Практически умения за разработване на научна статия“. Обучението е насочено към млади учени, докторанти, преподаватели и всички, които искат да развият уменията си за успешно публикуване в научни издания.

Курсът е структуриран в два тематични модула – „Базова информация за публикационния процес“ и „Елементи на научната статия“. В рамките на първия модул участниците ще се запознаят с практическите стъпки в научния процес, особеностите на световната система за публикуване, видовете научни публикации, принципите на работа на научните списания и процеса на рецензиране. Вторият модул е фокусиран върху същинската работа по научния текст – структурата на статията, ключовите ѝ елементи и етапите на тяхното разработване, съчетани с практически упражнения.

Обучението продължава два месеца и включва 10 занятия по 2 часа седмично. Курсът започва на 7 май и ще се провежда присъствено в зала в центъра на София, в близост до метростанция „Сердика“, както и онлайн чрез платформата Zoom.

Желаещите могат да се запишат чрез формуляра, достъпен тук

Лектор на курса е д-р Христина Проданова – учен географ, доктор по физическа география и ландшафтна екология, с дългогодишен опит като редактор и дизайнер на научни издания. Тя е управляващ редактор на списание „Известия на Българското географско дружество“ и автор на книгата „Публикационният процес в научните изследвания“.

В програмата са включени и гост-лекции. На 20 май ще гостува д-р Савина Кирилова, а на 17 юни – проф. Пламен Милтенев с онлайн лекция.

Проф. Пламен Милтенев е международно признат експерт в областта на образователните технологии, информационната грамотност и приложението на изкуствения интелект в обучението. Той развива своята дейност в България и САЩ, като съчетава академична работа с иновативни проекти в сферата на библиотечното дело и дигиталното обучение.

Д-р Савина Кирилова е специалист в областта на научната информация, наукометрията и библиотечно-информационното обслужване. Тя работи активно в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и в Издателство „Аз-буки“ като научен консултант и редактор на списание „Обучение по природни науки и върхови технологии“.

За участие е необходимо курсистите да разполагат със собствени резултати от изследване, които да разработват по време на занятията, лаптоп с офис пакет и активен Google профил за достъп до работните материали.

До момента през курса са преминали над 50 учени, университетски преподаватели и докторанти от водещи български университети и научни институции, сред които Софийският университет „Св. Климент Охридски“, Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“, Югозападният университет „Неофит Рилски“, Университетът по архитектура, строителство и геодезия, както и институти на БАН и ЦСА. **АЗ-БУКИ**

Книги на „Аз-буки“...

От стр. 1

Сред водещите теми на семинара бяха и резултатите от 30-годишните археологически разкопки в зоната Кампокиаро, представени от арх. Антонио Сарачино. Откритите над 460 гроба от VII век и намерените артефакти, включително стрелена на погребани конници, насочват към възможни прабългарски следи. Част от находките са експонирани в Археологическия музей в Кампобасо.

В научната програма на форума бяха включени доклади, посветени на присъствието на (пра)българите в Италия, българската диаспора през VII век и археологическите свидетелства от региона. Представени бяха и иновативни подходи, включително 3D лицево-краниална възстановка на (пра)български конник от Вичене-Кампокиаро.

Особен интерес предизвика и представянето от д-р Мая Падешка на комикс изданието L'eterno galoppo („Вечният галоп“), като бяха обсъдени възможности за създаване на съвременни образователни ресурси по история.

Семинартът се утвърди като платформа за обмен на добри практики и научен диалог. Сред участниците бяха преподаватели от български училища в Европа – от Атина, Единбург, Виена, Страсбург и Кьолн, чието участие допринесе за разширяване на професионалния обмен и сътрудничество. **АЗ-БУКИ**

Шест училища с концентрация на ученици от уязвими групи, които с целенасочени и дългосрочни усилия успяват да повишат образователните резултати на своите ученици, са включени в проучването „Отличниците на НВО, за които не говорим“. То е проведено от фондация „Заедно в час“ в партньорство с Института по образованието към МОН.

Едно от тях е З. ОУ „П.Р. Славейков“ в Търговище. То е средишно и приема ученици от 12 села в района. От всички 300 деца от I до VII клас 48 са със специални образователни потребности, а 80% от обучаващите се са от уязвими групи. След ковид пандемията в училището постъпват много завърнали се от чужбина деца, които не владеят български език.

Стела МАРИНОВА

Стараем се да подсигурим най-добрите условия за децата. Екипът е емпатичен и сплотен и неслучайно деца от други училища намират средата си при нас. Към тях има голяма грижа и подкрепа. Всичко е благодарение на колективния труд, който екипът полага“, казва пред „Аз-буки“ Наталия Миланова – директор на З. ОУ „П.Р. Славейков“ в Търговище.

Колективът е от 48 педагогически и непедagogически специалисти. „Имаме нови попълнения, които навлизат добре в училищния живот и работата. Те са млади, със съвременен виждане и отношение, работят с ентузиазъм. Подкрепяме новоназначените колеги и им съдействаме, за да приложат правилния подход с нашите деца“, споделя Миланова.

Трето ОУ има и добър екип за подкрепа на личностното развитие – четирима ресурсни учители, психолог, психологически съветник, логопед, както и двама помощник-учители. Те създават подходяща среда за децата със специални образователни потребности. Има такива, които са насочени към тях от други школа, за да получат необходимата подкрепа.

Екипът на училището се включва и в различни проекти, насочени към работа с деца от ромския етнос. Работят активно с родителите, назначени са и образователни медиатори.

Директорката споделя, че голяма част от учениците, преди да бъдат приети при тях, не са влизали в образователна институция. Затова, преди да ги учат да четат и да смятат, започват с изграждането на навики, които се придобиват в детската градина. „Започваме да градим базови навики и възпитание. Едва след това се стига до обучение и образование“, обяснява тя.

И усилията на екипа дават резултат – общият успех на училището за 2023/2024 г. е „4,36“, а за 2024/2025 г. – „4,50“. Подобни са и на външното оценяване.

„Нашите оценки не са високи, но има устойчивост за повишаване. Това е благодарение на общите усилия на колектива и на отдадени учители, които са иновативни, смели и постоянно търсят проекти, по които да работим“, подчертава Миланова.

Тя допълва, че не е правилно в училища като тяхното резултатите да се измерват по показаното на националните външни оценявания. „Нашата допълнителна успеваемост и стойност, която даваме, трябва да се измерва по други критерии – например като социализацията на децата и това, че ги научаваме на елементарно възпитание“, казва директорката.

Отбелязва, че от 10 до 20% от допълнителните дейности са изнесени в различни

Можем, защото сме заедно

В З. ОУ „П.Р. Славейков“ в Търговище се стараят да открият силните страни на децата

Снимка З. ОУ „П.Р. Славейков“ – Търговище

Третокласници на посещение в Славейковото училище в Регионалния исторически музей в Търговище

Наталия Миланова, директор

институции. Използват максимално националните програми за извънкласни дейности. Работят по „Заедно в изкуствата и в спорта“, „България – образователни маршрути“, провеждат изнесени уроци с Историческия музей и с фолклорния ансамбъл в града. От четири години работят и с РЗИ по проект

„Ние умеем здравословно да живеем“,

по който специалисти от Инспекцията провеждат практикуми за здравословно хранене и лекции.

По Програма „Образование“ са разработили проект „Учим, мечтаем, творим – многообразието ни прави силни“. По него реализират дейности с родители, обучение на педагогически и непедagogически персонал, екскурзии и изнесени практикуми.

Училището е част и от програмата „Училища за пример“ на фондация „Заедно в час“, по която провеждат двугодишна квалификация. „Програмата ни помогна да открием още по-добре силните страни на децата, да поставим акцент върху емоционалната им интелигентност“, посочва Миланова.

Наставниците, които работят с тях, дават насоки на новоназначените учители за работата с децата от уязвими групи. Менторите помагат за създаването на общност благодарение на училищните празници, мероприятия и дейности, които се организират с децата и учителите. „Това е от значение, за да постигаме добри резултати в някои направления.

Нашите деца са най-силни в изкуствата и спорта, затова и наблягаме на това“, казва събеседничката ми.

Допълва, че за обединението и създаването на училищна общност влияние оказват провеждането на бинарни уроци, общоучилищните месечни мероприятия и доброволческите инициативи.

Възможност да покажат таланта си, децата имат и в музикално-танцов спектакъл. Преди 6 години, по повод 40-годишнината на училището учителката по музика Стойна Кичукова предлага вместо обичайните стихчета и песни учениците да представят музикално-танцов спектакъл, в който децата да пресъздават поемата на Петко Славейков „Изворът на белоногата“. В него участват и преподаватели, които озвучават текста.

Първият подобен спектакъл е 40 минути и включва 13 части, които следват текста на Славейковата поема. Той е по музиката на композитора Георги Андреев. Най-често в спектаклите зрителите се наслаждават на гласа на Нели Андреева, солист на ансамбъл „Филип Кутев“.

„Спектакълът беше голям фурор в Търговище. Разбрах, че сме успели да докоснем хората в залата, когато ги видях да плачат“, отбелязва Кичукова, която е в ролята на режисьор. Родителите също са щастливи да видят децата си на сцена.

Първоначално директорката не възнамерява да прави следващ спектакъл. Началните учители обаче ѝ казват, че от програмата е премахната приказката на Ангел Каралийчев „Майчина сълза“, и я умоляват да направи драматизация по произведението. И 35-минутният спектакъл отново обира овациите на всички гости.

С него учениците се явяват и на театрален конкурс в Русе. Журито остава впечатлено, но не знае как да оцени труда на децата, защото за първи път виждат подобен спектакъл. „Децата бяха много разочаровани. Тогава разбрах, че България не е готова да види такъв продукт“, споделя събеседничката ми.

За 45-годишнината на училището правят трети музикално-танцов спектакъл – „Не съм от тях как‘Сийке“, по Димитър Чорбаджийски – Чудомир. Учителката го избира, защото разбира, че учениците ѝ не познават неговото творчество.

„Децата бързо приеха идеята отново да се върнат на сцена в края на учебната година. Имаше дори разплакани, когато им казах, че няма повече места. Целта ми беше да се запозная с творчеството на Чудомир, да знаят името му и някой ден, ако са достатъчно лю-

бопитни, да изчетат целия разказ“, припомня си Кичукова. Горда е, че

цялото училище научава какво е увертюра и как се прави,

докато пресъздават „Сътворението“. Включват и гимнастически елементи с топка, обръчи и ленти. „В увертюрата пресъздадохме света на знанието чрез златна топка, която се превърна в слънцето на спектакъла“, разказва учителката.

След това представят три отделни части – „Провинциалистки“, „Не е куче като куче“ и „Не съм от тях“, преди музикалния финал. Във втората част учителката разкрива още от актьорските заложби на децата. „Виждаш колко щастливи са те и как се вживяват в ролята си. Те горят да участват във всяка следваща част“, споделя още Кичукова.

По време на спектакъла второкласниците имат честта да се запознаят за първи път със симфоничния оркестър, и остават впечатлени от това, което чуват. За първи път виждат и инструмента диджериду (дървен духов музикален инструмент с много нисък тонов обем, създаден от аборигените в Северна Австралия).

Съв спектакъла участват на конкурс в Ловеч. Учителката разказва, че там питат децата кои са. „Тогава децата бяха много свити, не знаеха как да отговорят. На връщане в автобуса ги попитах: „А вие всъщност кои сте?“. И те отвърнаха: „Ние сме славейковци“. Обясних им, че трябва да го кажат така, сякаш го вярват, защото ние създаваме нашето си семейство. Както аз съм част от тяхното семейство, така и те са част от моето“, разказва събеседничката ми, която след това получава гръмогласен отговор: „Ние сме славейковци“.

Учителката задава на децата и въпроса какво могат. Без да се замислят, те ѝ отговарят: „Всичко“. Тогава тя ги пита: „Защо можете“, а отговорът, който получава, стопля сърцето ѝ – „Защото сме заедно“.

„Тези въпроси се превърнаха в емблема в края на целия спектакъл. След всеки спектакъл те очакват да стана от пулта и да ги попитам пред всички кои са, какво могат и защо го могат“, разказва с усмивка Кичукова.

Учениците, които участват в постановките, се сменят през годините. Първите вече са завършили. Вторите са седмокласници и затова и Кичукова бърза да завърши четвъртия си проект. Работят по реализацията на „Бай Ганьо“, като спектакълът е и в помощ на подготовката за Националното външно оценяване.

„Опитвам се да помогна на българистите. Обяснявам чрез музикални примери стари думи, които вече не използваме. Това да си дете, чийто майчин език не е български, означава да превеждаш през цялото време в главата си“, обяснява учителката.

Продуктът, който ще бъде създаден, освен фолклорни изпълнения този път ще включва и рап. За целта с учителката по български език преработват текста в рими. Първоначално със създаването на рап версията на текста се заемат отново преподаватели в училището. Те прекарват четири дни в студиото, но осъзнават, че този стил не е тяхната сила. И Кичукова се обръща към професионалисти. Първо се свързва с Владислав Керанов, който веднага откликва на молбата ѝ да озвучи текста. „Заедно нахвърлихме няколко идеи и започнахме да работим. Впечатлена съм от труда му“, споделя тя.

Желанието да участват в спектакъла, мотивира децата да бъдат и изрядни ученици. „Няма час, в който те да не са внимателни, защото, ако се появи проблем и науча за него, те знаят, че ще взема мерки и най-вероятно ще прекратя някое от участията им. А те искат да участват във всяка част. Стараят се, пишат домашни. Започнали са да правят проекти“, обяснява събеседничката ми, която се надява до юни да са готови.

Гостуването на коледарите от училището се превръща в празник не само за жителите на с. Маринка, но и на съседните Извор, Твърдица и Димчево

Мисията на един директор в малко училище

„Не съжалявам, че напуснах предишната си работа – опитът ми като психолог ми помага много и в настоящата роля“, категорична е Антоанета Димчева, директор на ОУ „Христо Ботев“ в село Маринка, община Бургас

Дона МИТЕВА

Малко преди Великден в ОУ „Христо Ботев“ в село Маринка, община Бургас, официално е открит новоизграденият училищен STEM център – модерно образователно пространство, създадено да вдъхновява учениците и да развива знанията и уменията им в областта на науката и технологиите.

Вълнението за това значимо събитие е голямо за ученици и учители, но най-вече за Антоанета Димчева, която застава начело на едно от малките училища в общината след конкурс. Преди това тя е психолог в Математическата гимназия в морския град.

За усещането да си директор, тя споделя: „Комбинация от много компоненти е управлението на малко извънградско училище. И е интересно, и е трудно, но най-важното е, че е вълнуващо. Идвам от големи градски училища и това, което ме посрещна в Маринка, е коренно различно. Малко, спокойно населено място с хора, които се познават, имат си собствена динамика на взаимоотношения, трето-четвърто поколение, които учат тук. Училището е средищно и идват ученици от селата Твърдица, Димчево и Извор. Има едно специфично спокойствие, но не трябва да се мисли, че няма и характерната училищна проблематика.“

Категорична е, че предизвикателствата, които има в живата училищна среда в града, са налице и в малкото населено място. Димчева вярва, че именно малките училища имат своя уникален дух – по-близка връзка между учители, ученици и родители и дават повече внимание на всяко дете. „За мен това не е просто управленска позиция, а мисия“, категорична е директорката.

Учениците в ОУ „Христо Ботев“ са 85, а учителите – 11. Има още възможности за постигане на пълния капацитет на училището и това е една от целите на екипа.

„Учителите са квалифицирани, амбициозни и много трудолюбиви. Единици са учениците ни, за чиито семейства образованието не е ценност, но и в тази посока полагаме усилия. Откриване пред дори едно дете на света на знанието и силата, която то дава, е сред нашите цели“, разказва директорката.

Има и по-машабни идеи – да се надгради постигнатото и да се развие пълният потенциал на училището. А това включва важни елементи като спокойствието, което има в малкото населено място, привилегиите то да е сред природата, добрата инфраструктура –

Антоанета Димчева,
директор

нова спортна площадка и предстоящо изграждане на спортен салон, както и обзаведени по най-съвременните образователни стандарти класни стаи.

„Искаме уникалността на училището ни да го превърне в желана среда за учениците. Обмисляме и профил, който да ни отива и да успеем да изпълним със съдържание“, добавя тя.

При откриването на модерното STEM пространство директорът на дирекция „Образование и младежки политики“ в Община Бургас Катя Мишева поздрави ръководството, екипа и учениците на училището от името на кмета Димитър Николов и пожела центърът да се превърне в място на вдъхновение, където теорията среща практиката. Приветствие отпрати и началникът на Регионалното управление на образованието в Бургас Валентина Камалиева.

Всеки, който следи живота в ОУ „Христо Ботев“, е наясно, че там се развива активна дейност извън учебните занятия. Само преди дни на децата гостуваха учители и ученици от Музикалното училище в областния град. Подобни срещи са много емоционални, зареждащи и мотивиращи. Това е и една от основните посоки, в които работи екипът. Освен традиционното образование да се създадат условия, в които учениците да се развиват в личностен и социален аспект. Да прескочат личните си граници и да се срещнат по градивен начин със собствените си способности.

„Вървим към постигането на това, като срещаме децата ни с личности, намерили своето призвание, хора с таланти и събднати мечти. Такава беше срещата и с Тодор Маджаров – учител по цуттробон и туба,

и с Димитър Кръстев – ученик в X клас, и двамата от НУМСИ „Проф. Панчо Владигеров“. Убедена съм, че срещата с изкуството развива децата по особен и дълбок начин. В тази среща и нашите ученици показаха таланти си – свириха на тъпан и изпълниха фолклорни песни“, споделя Димчева.

Една от най-вдъхновяващите инициативи в училището е менторският клуб. Ученици от X клас на ППМГ „Акад. Никола Обрешков“ в Бургас един път месечно посещават учениците в село Маринка. Всяка среща е и подготвена, и спонтанна.

„През изминалите месеци гимназистите организираха викторина, имаха теми за кариерно ориентиране, играха шах, подреждаха кубчето на Рубик, правиха оригами. Имаше дебат със седмокласниците на тема „Трябва ли да има образователен ценз за гласуване на избори“. При последното посещение проведоха образователна игра, посветена на Великден. В нея на етапи се включиха всички ученици. Така се създават приятелства, укрепва се самооценката на нашите деца, защото те виждат, че са толкова стойностни, колкото и техни по-големи съученици от Математическата гимназия. Търсим краен резултат от този формат – формиране на т.нар. меки умения. Тези срещи са полезни и за по-големите ученици. Като цяло, енергията от случващото се е силно положителна, вдъхновяваща и споделена“, убедена е директорката.

В село Маринка и околните села има много силна читалищна дейност. Част от учениците са включени в нея. Идея на директорката е създаването на коледарска група с цел укрепване на училищната общност, създаване на училищни традиции и общи преживявания, които раждат спомени.

„За да се случи коледуването така, както изисква традицията, бе необходимо да се изработят носии – ямурлуци, калпаци, гети и геги. За това ни помогнаха прекрасните дами от „Зонта клуб“ – Бургас, които финансираха напълно коледарските носии. Вдъхновяващо е, когато някой вярва в това, което правим“, споделя Димчева с благодарност.

Така репетирали и се подготвяли повече от месец. А после, облечени красиво, децата от село Димчево обикалят съседните населени места – Извор, Твърдица, Димчево, разбира се, и в Маринка. Тяхното гостуване се превръща в празник за тези населени места.

Коледуват и в РУО – Бургас, и в Общината. „Посещението в тези институции им показва, че има хора, които мислят за тях и създават условията те да се образоват“, разказва за преживяното Димчева.

Смелост е жена от Бургас да работи на

село, където местната общност трябва да я приеме. Новата директорка тръгва с известни притеснения, че отива в малка общност и има риск на нея да се погледне скептично. Но само след броени дни притесненията са разсеяни.

„Мисля, че още от първата ни среща се усети добронамереност и вяра, че сме от един отбор. Това ме обнадява и даде смелост да направя всичко, което имах като идеи, дори и повече. В училището ни са учили четири поколения, има и деца от съседните селища, има и деца, чиито семейства живеят отскоро в Маринка. И това ако не е богатство от идеи, таланти, култура. Насложено с традициите, които заварих, ми даде вдъхновението да разгърнем още повече творческия потенциал на училището. Имаме страхотна вокална група, ръководена от Антонина Минчева, която е и много добра певица. И тук, водена от идеята, че децата трябва да се развиват цялостно не само академично, наблюдавах какви умения и интереси имат. Така събрахме момчета, които свирят на тъпан, и ги обединихме в група. Момчетата от прогимназиален етап стимулирах да направят танцова група. Всеки намери своето място, а тези, които са по-неуверени, получиха посланието, че има място и време да покажат на какво са способни“, казва Димчева.

Безкрайно довольна е и от доброто партньорство с кмета на село Маринка Иван Агафонов. Както по отношение на материално-битови теми, така и относно културните инициативи, които той подкрепя безусловно.

Предстои откриването на парк в селото и местните ученици ще бъдат основни участници в концертната част по този повод. Планира се още май да бъде Месец на словото и просветата. Голяма част от събитията в него ще бъдат отворени и за цялата общност.

Директорката не скрива, че работата в малката общност на село Маринка има и предизвикателства: „Основните са свързани с демографската ситуация и задържането на учениците. Работим усилено, за да направим училището привлекателно и модерно. Не съжалявам, че напуснах предишната си работа – опитът ми като психолог ми помага много и в настоящата роля“.

Откриването на STEM центъра е резултат от общите усилия на много хора. Но най-голяма заслуга за това има предходният директор Емилия Праматарова. Тя е свършила тежката работа по строително-ремонтните дейности и оборудването му. И се е справила страхотно.

„Бих искала да благодаря и на екипа на училището, които вярват в идеята STEM и с вдъхновение я прилагат в обучението. Това е важна стъпка към модерното образование за нашите ученици“, завършва Димчева.

Студио „Аз-буки“ в YouTube е най-новото онлайн пространство на Националното издателство за образование и наука „Аз-буки“. В него срещаме нашите зрители и читатели с интригуващи, вдъхновяващи и мотивиращи събеседници, за да разговаряме с тях за образование и наука.

В поредното издание на Студио „Аз-буки“ гостува служебният министър на образованието и науката проф. Сергей Игнатов. С него разговаряме за процесите на промяна в българското образование и как то подготвя децата за бъдещето, за новите учебни програми и изкуствения интелект в класната стая, за перспективите през родните университети и защо 20 април – датата, на която преди дни отбелязахме 150-годишнината от Априлското въстание, трябва да стане официален празник.

Разговора води
Венцислав ГЕНКОВ

– Г-н министър, може би една от най-важните теми в средното образование в момента са учебните програми. Какъв напредък има в техния преглед?

– Има реален напредък. Проверят се всички учебни програми от IV до XII клас. Има голямо усилие да се олекоти учебното съдържание за профилираното обучение.

Целта е да направим материята, която се изучава в училище, достъпна и разбираема. А децата да са убедени в необходимостта защо трябва да учат точно това. Нужно е повече време за осмисляне на учебния материал, за преговор и за практическо приложение на това, което се учи. Мисля, че тогава ще има по-голям успех в цялата система.

Когато казваме, че учебното съдържание трябва да се облекчи, това не е в посока на необразованост. Точно обратното. Материята, която се изучава, трябва да се превърне в инструмент за решаване на житейските проблеми на тези млади хора. И излизайки от училището, те да имат едно оръжие в ръцете си като образовани хора. И колкото по-добре се е справила училищната среда, толкова по-успешни ще бъдат те в живота.

– Къде е големият проблем? Съдържанието, обемът или структурата?

– И трите неща са голям проблем. И това, което съм забелязал, е, че в училища у нас, където се работи по две системи – по българска и по някаква друга, по чуждата система децата с удоволствие влизат в час, да речем по математика, усвояват преподаваната материя, но се стъписват, когато същата се преподава по нашата програма.

– Как гарантираме, че програмите са съобразени с възрастта на самите ученици?

– В подготовката на учебните програми участват голям брой специалисти, но винаги може да има някакъв пропуск. Особено в предишните години, когато е имало надбягване да се догони по-развитият свят.

Но в момента, обикаляйки училищата и проверявайки това, което се прави сега с програмите, мога да кажа, че се движим

Видео с целия разговор може да намерите в YouTube канала на Студио „Аз-буки“.

Министър Сергей Игнатов:

Смисълът на училището е създаването на човешко същество

В областта на образованието най-ценното са знанията, професионалните качества и умения на всеки, който работи в системата

в много правилна посока. Да не говорим, че българското училище в момента дори изпреварва университетската среда като материална среда. С новите STEM центрове и реновирана учебна среда, където вече виждам децата да конструират и направляват роботи. Така че нашето средно училищно образование върви в много добра посока. Просто се иска търпение.

– Често учители казват обаче, че има теми, които, без да има необходимост, са извадени от учебните програми. Говорим за математиката, че се олекотява прекалено много.

– Не се вадя нищо, което е съществено. Вадят се неща, за които се смята, че надхвърлят основния скелет на необходимото образование, което трябва да получат децата в училище. Тъй като знанието е безкрайно и не може да го вкараме в рамките на 12 години в главите на тези деца.

Освен това всички те имат различни интереси. И затова съществуват университетите и ученето през целия живот.

– Да поговорим за бъдещето. Много актуално е да говорим за изкуствен интелект. Той вече заляга в учебните програми. Но какво всъщност означава изкуствен интелект в учебните програми?

– Първо, той не е бъдеще. В момента МОН работи по тази много важна задача изкуственият интелект да се интегрира в българската образователна система. И работни групи полагат усилия.

Много е сложно да си учител в това време. Лесно е да си учител, когато си единственият носител на знанието в една среда. Появяваш се на амвона, говориш, отиваш си, целуват ти ръка. А сега учителят ще трябва да може да плува между всичките тези информационни потоци.

И най-важното – трябва да съсредоточим вниманието си върху опита да научим децата да различават какво е факт и какво е мнение. За да могат в този свят на дезинформация да отсяват вярното от невярното.

Предстои ни много сложно интелектуално усилие, но изкуственият интелект помага.

– Готови ли са учителите за този преход?

– Мисля, че са по-готови от масата хора в България, защото учителите все пак са част от интелектуалния елит на нацията. Българското учителство е доста активно.

– Как МОН ще помогне на учителите, особено когато говорим за изкуствен интелект? Методики, обучение, ресурси...

– Всичко, което изброихте, и да им дадем свобода. Както и да има по-малко бюрокрация. Има твърде много бумашина и тя им отнема време и енергия.

– Говорим за персонализирано обучение. Всъщност може ли изкуствен интелект да направи образованието да изглежда по-човешко?

– Би могъл. Зависи от това как се направлява процесът. Има една представа в Бълга-

– Как ще изглежда според Вас един учител след десет години? Футуролози казват, че вероятно няма да има необходимост от учители. Казват, че трябва да се запази тази връзка, но всъщност дали няма станат ментори по-скоро?

– Тази лекция от амвона отдавна вече я няма. Влезте в класна стая и ще видите, че е съвършено различно. Замислих се над думата ментор и българската дума учител е добра.

– Да кажем, подпомагачи ученето, насочвайки примерно към цели и знания...

– Трябва да правим разлика между информация и познание. Машините ни дават информация, но познанието го дава учителят. Не всеки, но повечето учители в това отношение са добри. И ако нещо помним от училище, то е, защото всеки е имал някой учител, който го е водил не просто към някакво знание и факти, а към познание и осмисляне.

Освен това, за да може човешката цивилизация да продължава да се развива, има нужда от човекознание. И учителят по математика е по-ценен, отколкото робот, който преподава математика.

Мисля, че няма да изчезне ролята на учителя. Тя ще се задълбочава, тъй като смисълът на училището всъщност е създаването на човешко същество. И то не може да бъде изградено от машини. Машините ни помагат, те правят живота ни по-лек. Всъщност облекчаването на човешкия живот ще ни направи повече човеци. Убеден съм в това.

– Искате да кажете, че ще имаме повече време за осмисляне?

– Да, ще имаме повече време за осмисляне.

– Казват, че системата на средното образование е стабилна, но ако може да назовем едно нещо, което трябва да се промени в нея, кое е то?

– В нея бих променил няколко неща. Но нямам време. Да започна от това, което примерно стресира много родители – националното външно оценяване. Правим го тържествено и театрално в IV клас. А в VII клас го правим и притеснително. В X клас – там няма голямо напрежение.

Провеждаме го и какво от това? Какво, като знаем резултата от НВО. Не го използваме за инструмент, за да подобрим системата. Да се справим например с тази дупка между V и VII клас, за която всички се хващат за главата.

Затова бих премахнал това външно оценяване в този вариант. Бих го направил дигитално и всеки срок. Децата да не знаят кога ще ги изпитваме – дали това ще е контролно, което учителят е планирал, или е част от НВО, за да няма стрес у децата и семействата.

И знаете ли какво? Ще нанесем удар по индустрията на частните уроци.

Някой ще каже, как ще влизат след VII клас учениците примерно в прочути гимназии като Софийската математическа? Много просто. На мястото на крайното оценяване, което правим в VII клас, ще въведем текущо оценяване и ще съберем резултатите

Университетът трябва да прави наука. Ако не прави наука, той няма какво да преподава на студентите. Трябва да бъде част и от световния научен диалог и обмен.

Изкуственият интелект в различни страни вече има и различни проявления. Ето, в Република Корея вече има работи учители например. Нещо, което не ми харесва, защото връзката с учителя е и духовна. Той отпечатва част от себе си в сърцето на учениците.

Но изкуственият интелект ще доведе до по-голямо индивидуализиране в преподаването. Сега се полагат усилия да се подготвят учителите ни и от септември тази година да имаме вече критична маса от педагози, които са готови да го прилагат и да учат децата как да го използват правилно. При добро боравене с изкуствения интелект това ще доведе и до защита на естествения интелект.

– Често професори казват, че в момента изкуственият интелект дава задачите и изкуственият интелект ги решава в училище.

– Не навсякъде е така. Но изкуственият интелект ще отвори толкова много неподозирани врати на информация, променя и ролята на учителя.

рия, че имаме прекалена нужда най-вече от хора инженери, математици и в IT сектора. А всъщност светът се развива в посока, когато много скоро дипломата в сферата на хуманитарното образование и психологията ще има по-висока стойност, отколкото тази в природо-математически профили.

– Смятате, че нямаме нужда от толкова математици?

– Не. Имаме нужда, защото сме изостанали. И боледуваме от всеобщия мързел на нашия западен свят, поради което Китай е толкова мощен сега.

Но виждам какво става отвъд Океана – там акцентът е върху хуманитарното знание и психологията, защото се смята, че хората, които ще умеят да управляват хора и маси от хора, вече стават по-нужни и ценни.

Намираме се в граничен период, който според мен ще бъде кратък. Ето, имаме списък с професиите, който наблюдавам с известна усмивка, защото не знаем само след няколко години колко от тях изобщо ще съществуват.

Снимка Олег Попов

от него. Ако трябва, ще ги удвоим по математика или по други предмети в зависимост за каква гимназия се кандидатства.

Но въпросът е да премахнем стреса и наизустяването. Защото, когато инцидентно се готвиш за изпит, зубриш. Ако трябва всекидневно да полагаш усилие, е свършено друго. И най-важното – нямаш стрес.

За да има успех образователната система, трябва да се учи всеки ден. Трябва да се научим всекидневно да полагаме на усилия, което не е характерно за нас, в България.

Да не говорим, че при дигитален вариант компютърът ще върне резултата много бързо – и до детето, до семейството, и до нас. И ще знаем – ако този срок еди-кои си училища в една или друга област имат този и този проблем, как да се намесим, за да го поправим за следващия срок.

Между другото, този проект съм го възложил да го обмислят хората, които се занимават с тестове. Ще оставя писмена следа. Убеден съм, че един ден това ще стане по този начин.

Образованието прилича на това да гребете с лодка срещу течението на реката. В момента, в който спрете, то ви отнася назад. Няма нужда да поставяме рекорди, но трябва постоянно да се гребе.

И това се отнася и за висшите ни училища – всъщност в тези, които в момента са по-добри от нашите, се учи всеки ден, чете се всеки ден, а не само за изпит.

– Готова ли е системата за държавните зрелостни изпити и за НВО?

– Готова е, защото се работи още от септември миналата година. В Министерството има много хора, които работят всеки ден и подготвят следващите изпити.

– Продължават ли обсъжданията на промени в структурата на средното образование?

– Продължават. Мисля, че преходът към гимназиалния етап трябва да започне по-късно. Примерно след VIII клас.

Вярвам в доброто бъдеще на нашата страна

Някак вярвам в доброто бъдеще на нашата страна. Сменят се поколения и всичките грязги, наследени от една по-стара система, отиват вече на втори план.

Наблюдавам студентите, на които преподавам. Те са абсолютно европейски граждани и по нищо не се отличават от студентите в някоя друга европейска страна. Мислят по свършено друг начин. И много интересно е, че те са плод на българското училище, което някой казва, че има много проблеми. Те изпитват по-голямо уважение към човешката личност, към другите живи същества, отколкото по-възрастните поколения. Което означава, че когато те поемат управлението на страната, за тях няма да е проблем да постигат общи цели чрез договаряне.

Трябва да се научим да се разбираме. Да направим взаимните отстъпки в името на общата цел. Сега светът е толкова несигурен, че това трябва да стане много бързо. Дано да не ни се случи някое голямо събитие, което да ни накара да се обединим. По-добре по цивилизован път да вървим напред.

– Имате дълга кариера като преподавател и ректор. Извървели ли сме вече прехода във висшето образование?

– Мисля, че да. Естествено, все още нямаме университети, които да се похвалят с договори с индустриални гиганти и институции от ранга на НАСА. Но нашите университети вече не представляват кула от слонова кост, оградена с крепостна стена. Обратно, те преминават в хоризонтални структури, които са в комуникация с останалия свят.

– А кой е успешният модел за развитие на университетите?

– Първо да кажем, че всеки университет е отделна система и има своя култура. Ако говорим за модел, ще стигнем до варианта на унификация, който не е успешен модел. От времето на Болонския университет до наши дни университетът и само той има право да решава кой, какво и на кого да преподава. Така че успешният модел е университетът, който има съзнание за себе си, има автономия и свои правила, по които се развива, и цели, които преследва.

Но има няколко неща, които са много важни. Първото, университетът трябва да прави наука. Ако не прави наука, той няма какво да преподава на студентите. Превръща се в място, което преразказва знания и няма бъдеще.

Другото е, че университетът трябва да бъде част от световния научен диалог и обмен в съответните науки, които се преподават. Напоследък ме занимават с плагиатство и с съм ужасен, като виждам, че всичките разправии са на тема някой преписал от свой колега и всичко на български език в такова местно семейно гнездо. Което означава, че не сме се отворили още за света и не сме част от световния научен диалог.

И още – родните висши училища някак все още са затворени системи за кадри. Ако един учен не е попаднал под влияние на различни школи, знаете ли какво става. Започва да се самообожествява и става много неприятен за общуване. Мисли, че е върхът на всичко, защото не отишъл да види, че всъщност другите хора също са такива върхове като него. Това е много

голям проблем в нашите среди.

Трябва да променим закона относно ръководството на висшите училища и да се запише, че се обявява международен конкурс за ректор на университета. Нека дойде някой от Нидерландия примерно в университета в града Х, където, да речем, знаем, че има феодални отношения. И когато дойде този нидерландец, ще се промени и ръководството, ще се донесе много ноу-хау. Примерно той няма да се съгласи да го нарисуват на стената в някаква библейска сцена, да речем. Всичко това ще доведе до по-бърза промяна и отваряне на системата.

– Но в повечето случаи промяната е свързана и с въпрос за пари.

– Не. Онова, за което говорих, е по-голяма болест от парите. Това с парите е старо социалистическо мислене – ех, сега ако имам тук един проектор, как щях да преподавам? Не, трябва да кажа – имам нужда от проектор, да направя проект, да видя какви са цените на цялата техника, която ми трябва. И когато зная какво търся и горе-долу колко струва, ще намеря парите.

– Да разбирам ли, че смятате, че не трябва да има промяна в модела на финансиране?

– Не казвам това. Казвам, че дори да променим модела на финансиране и да изливаше всеки ден чували с пари в университетите, ако не се промени това капсулиране, те няма да знаят какво да правят тях.

Наскоро организирахме среща за финансирането на науката и иновациите, на която обсъждахме много хубава идея на министър Юлиан Попов как да се увеличат парите за наука и образование, без да искаме средства от бюджета. Нещо много просто, което подкрепяме – там, където има обществени поръчки, например 5% от средствата да отиват за наука. Това означава, че всеки проект всъщност се превръща в научен проект.

Давам пример – по големия проект „Дигитална трансформация на училищното образование“, финансиран по Програма „Образование“, за няколко години ще бъдат изхарчени 126 млн. евро. Но тук не става въпрос само да се съберат IT специалистите и да кажат – имаме нужда от такава техника и софтуери, ресурси и учебници.

Единият проблем е има ли опасност децата ни, ако няма кой да ги направлява, от мързел да използват готовата информация, да престанат да мислят и да взимат сами решения. Те могат да се отучат да говорят дори. Имаме такива примери.

И още – как ще се отрази дигитализацията на психологическото развитие на децата в различните възрасти? Тук трябва да се намесят психолози когнитивисти. И ако не са включени тези 5%, само след една-две години ще търсим отнякъде пари, за да финансираме подобно изследване.

– В края на разговора да се върнем в миналото и към идеята 20 април да стане официален празник?

– Искам да стане официален празник, защото смятам, че с първата пушка и с Кървавото писмо се е родила Третата българска държава. Тук става дума за голямо вътрешно психологическо преодоляване, което е осъществил нашият народ. Това е нашият Рубикон. Голямо национално усилие, което някак го уважаваме, но не му отдаваме такова голямо значение.

Всъщност Априлското въстание води и до 3 март. С него българинът е заявил пред целия свят, че иска да има собствена държава и да управлява съдбините си.

Априлското въстание концентрира в себе си това усилие, но паралелно с това в страната на други места има много други въстания и те трябва всичките да бъдат много добре изучавани.

Не бива да обучаваме децата в омраза към поробителя... Не, няма нужда, защото Левски го е казал – неговата мечта е в тази държава и българин, и турчин, и евреин, и – да го наречем сега с тази дума, ром, всички трябва да бъдат равни.

Някак си трябва да се освободим и от това мислене, което още носим – началниците казаха. Априлското въстание показва, че няма началници, които са казали. Ние сме началници на себе си.

Има свят отвъд очилата и лепенките

Офталмолог написа книга за деца с мързеливо око

„Моите вълшебни очи“ е първата по рода си книга за деца с т.нар. мързеливо око България. Неин автор е детският офталмолог д-р Гергана Светославова. В прекрасното и красиво илюстрирано издание главният герой Ясен има две различни очи – едното е златно, а другото – сиво. Сивото е мързеливо и с него не вижда добре. Затова трябва да носи очила и лепенка. Това за него е скучно и неприятно. Поне докато не среща доктор Гери, Клик и още куп приятели и попада в Света на приключенията.

Чрез книгата си д-р Светославова помага на децата да разберат лечението на мързеливото око посредством забавни истории и цветни илюстрации. Помага и на техните приятели да разберат по-добре през какъв път минават и какво е това мързеливо око.

Дуляна КОЧЕВА

Почти във всяка група в детската градина и във всеки клас в училище има по едно или две деца със зрителни проблеми. А на нашия пазар липсва детска литература за тези деца. Дори няма книги за носенето на очила, които да са просто приказка с герой със зрителни нарушения“, разказва за „Аз-буки“ авторката на „Моите вълшебни очи“ и детски офталмолог д-р Гергана Светославова. На мнение е, че като лекар, винаги има какво още да направи, за да разбере и да помогне на своите малки пациенти. В случая става въпрос за това, че е имало голяма нужда от детска книга за деца със зрителни проблеми, която да ги мотивира и вдъхнови със своя герой.

Започва да работи по книгата „Моите вълшебни очи“, докато е в майчинство с най-малкото си дете. Тя има три прекрасни деца – на 10, на 7 и на една година.

„Майчинството, по един или друг начин, ме отдели за малко от моите пациенти. И когато ми се обадиха родителите на двама от тях, че отказват да носят лепенката и очилата си, се почувствах малко виновна, че не мога да помогна. Затова започнах да търся начин, по който да го направя“, връща лентата назад тя.

Започва да търси детски книги за деца със зрителни проблеми и всякакви мотивиращи истории. Но се оказва, че такива на български език няма. „Няма дори за деца с очила. Единственият герой с очила, за който човек се сеща, е Хари Потър“, обяснява тя. Но Хари Потър е по-разпознаваем сред подрастващите, а сред децата на по-ранна възраст – не.

„Има книга на българския пазар, която е като помощник на родителите да обяснят различни очни състояния на децата, но нямаше приказна история, която да им помогне да разберат, че има свят отвъд очилата и отвъд очните заболявания. Исках да им покажа, че независимо от физическото различие ти пак си себе си и си в уникална своя форма. Така реших, че трябва да напиша такава книга“, казва д-р Светославова.

Умишлено избира главните герои в „Моите вълшебни очи“ да бъдат Ясен и Светла. Търсената асоциация не е случайна – ясен поглед и светлина. „Детето не може да разпознае играта на думи, но подсъзнателно насочва натам мисълта си“, споделя тя.

Участие в книгата взимат и трите ѝ деца. Голямото е първият човек, който е прочел книгата. „Имаше и градивна критика към сюжета, с която се съобразих“, споделя авторката.

Една от рисунките пък е на средното ѝ дете, а участието на бебето всъщност е възможността да си бъде вкъщи и да напише и издаде тази книга. Прототипът на горската пазителка баба Данчи пък е прабабата на нейните деца. Самата авторка също присъства в сюжета като Доктор Гери.

„Първите деца, които получиха книгата, бяха точно тези двама мои пациенти, заради които реших да я напиша“, казва авторката. А майката на единия от тях споделя, че книгата е дала надежда не само на детето ѝ, но и на нея самата.

„Лекуването на очни проблеми е много дълъг процес. В него ролята на родителя е от изключително голямо значение, защото той е този, който трябва да следи за протичането на лечението, а детето трябва да изпълнява предписаното. Точно затова майките и бащите се нуждаят от надежда и подкрепа, защото, ако те не вярват в добрия резултат, и детето ще усети това“, уточнява тя.

В първото училище, където отива да чете книгата пред учениците, съвсем случайно разбира, че едно от децата вече е успешно преминало през целия период на лечение на мързеливо око. „Въобще не очаквах, просто ги попитах дали някой от тях знае какво е мързеливо око“, спомня си тя. Тогава то се изправя и разказва своята история. Оказва се също така, че по принцип това дете е изключително притеснително и рядко взема участие в дискусиите по собствено желание.

„За децата е изключително важно да бъдат чути и да бъдат разбрани“, посочва д-р Светославова.

На мнение е, че книгата ѝ не е само за

децата, които носят лепенка или очила, но и за техните връстници. По този начин те ще повишат информираността си относно този тип заболявания и така лечението на децата със зрителни нарушения ще преминава с разбиране и приемане.

Винаги когато гостува на детска градина или училище, д-р Светославова подробно обяснява на децата какво е мързеливо око. Показва им как изглеждат лепенките за очи, обяснява им кога и защо хората трябва да носят очила, разяснява и какво е късогледство и катаракта.

„Очите са израз на нашата душевност. И когато погледът ти е малко по-различен, и останалите гледат към теб с други очи. Проблемите ти са изписани на лицето и точно затова е хубаво децата да знаят повече за зрителните нарушения“, обяснява тя.

Оказва се, че точна статистика на децата у нас с мързеливо око все още няма. По най-общи данни техният процент е между 5 и 10, но опитът на д-р Светославова показва, че във всяка детска градина или училище има поне по две деца от набор с мързеливо око. „На някои от тях им се налага да носят лепенка или очила през целия ден, а на други – само вкъщи. И по този начин не всички знаят за проблема, а обикновено децата се срамуват да говорят за това“, казва още тя.

А на въпроса дали лесно се издава детска книга у нас, ако не си доказан автор и нямаш голямо издателство зад гърба си, моята събеседничка отговаря кратко и напълно открито: „Не, не е лесно“. Разказва, че е много трудно да намериш съмишленици.

„Имах историята в главата си, но ми отне близо една година, за да успея да я реализирам. Първите трима илюстратори, които потърсих, ми отказаха. Някои заради прекомерна заетост, други заради липса на интерес“, обяснява тя. Съвсем случайно среща своя илюстратор и издател Елина Бучукова и магията се случва.

Освен детската книга „Моите вълшебни очи“ д-р Светославова издава още една книга с практическа насоченост към децата с мързеливо око, а именно – книжка с игри и упражнения. Тя насърча децата да носят своите лепенки, и им помага в адаптацията към първите 30 дни от този етап от лечението. Напълно разбираемо илюстрациите в нея са базирани на историята на Ясен, а включените игри и упражнения вариат като сложност, идея и възрастови особености.

„Искам детето да прекарва по забавен начин времето, в което е с лепенка. И не на последно място – да бъдем в помощ на родителите по пътя към оздравяването“, завършва тя.

Снимка: Личен архив

Авторката на „Моите вълшебни очи“ д-р Гергана Светославова показва книгата на свои пациенти

Ученици от Карлово с изложба в МОН

Рисунки на около 40 ученици от ОУ „Райно Попович“ в Карлово бяха официално представени и изложени в Ротондата на Министерството на образованието и науката, съобщават от Пресцентъра на МОН.

Талантливите деца и техните учители бяха поздравени от заместник-министър д-р Емилия Лазарова. „Днес пред нас стоят не просто детски рисунки. Пред нас стоят светове – искрени, смели неподправени. Светове, създадени без предварително наложени рамки и ограничения“, каза тя при откриването на изложбата.

„Скъпи ученици, продължавайте да рисувате, да откривате света чрез изкуството, да мечтаете и да изразявате себе си! Вашият поглед към света е ценен и необходим“, обрна се д-р Емилия Лазарова към децата.

Заместник-министърът поздрави и

учителя по изобразително изкуство – художника Румен Читов, който вдъхновява учениците. „Във време, когато често търсим точни отговори и резултати, той избира да даде свобода – свобода на въображението, на личното усещане, на вътрешния свят на всяко дете. Това е подход, който не само обучава, но и изгражда личности“, подчерта д-р Емилия Лазарова.

Изложбата „Цвят и лист“ е на ученици от V до VII клас и е свързана с отбелязване на 65-годишнината от създаването на училището. Представени са различни жанрове, застъпени в учебната програма по изобразително изкуство. Освен в часа по учебния предмет учениците развиват своя талант и в група, формирана по НП „Заедно в изкуствата и в спорта“. Това не е първа изява на децата – нееднократно училището

е реализирало изложби в градската художествена галерия в Карлово, в библиотека „Д-р Иван Богоров“, както и в РУО – Пловдив.

В ОУ „Райно Попович“ се обучават 280 ученици. Педагогическият екип под ръководството на директора Дарина Стеева развива изкуствата като възможност за привличане и задържане на децата в образователната система, търсейки силните страни и таланта на учениците. Методическа подкрепа се оказва и от страна на РУО – Пловдив. Разработват се и се провеждат открити СТЕМ уроци: музика и изобразително изкуство, изобразително изкуство и информационни технологии и др.

На събитието присъстваха директорът Дарина Стеева, учителят Румен Читов, ученици, участващи в изложбата, експерти от МОН и др. **Аз-буки**

Ученическата изложба „Цвят и лист“ е свързана с отбелязването на 65-годишнината на ОУ „Райно Попович“ в Карлово

Снимка: Пресцентър на МОН

Снимка Кирил Кирилов, ЦКР

Над 180 първокласници от Североизточна България участват в предварителния кръг на VIII състезание по крeснопис и правопис за първи клас на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“. Целта на организаторите е да се стимулира интересът на децата към българския език и да се повиши мотивацията за изучаването му

Признание за хора на науката и образованието

Президентът Илияна Йотова удостои дейци от областта на науката и образованието с орден „Св. св. Кирил и Методий“

Снимка БТА

Президентът Илияна Йотова удостои акад. Чавдар Руменин, проф. д-р Йорданка Узунова и проф. Георги Тодоров с ордени „Св. св. Кирил и Методий“ на церемония в Гербовата зала на Президентството, предава БТА.

С орден „Св. св. Кирил и Методий“ – огърлие, бяха наградени акад. Чавдар Руменин за заслуги в областта на науката и технологиите и проф. д-р Йорданка Узунова за принос в развитието на медицинската наука и практика, а с орден „Св. св. Кирил и Методий“ – първа степен, беше награден проф. Георги Тодоров за заслуги в образованието и науката.

„Във времената на високите технологии и бума на социалните мрежи, на нарастващите страхове, че машината ще замени човека, вие сте учен със световна слава, който казва, че науката зависи в своето

развитие от развитието на човека, личността, амбицията и упорството му“, обърна се президентът Йотова към акад. Чавдар Руменин. По думите ѝ България има силни и дълги традиции в областта на високите технологии.

„Новите методи, които въведохте в областта на диагностиката и оперативната дейност, спасяват много хора и ги карат да се чувстват пълноценни и със самочувствие“, каза президентът Йотова пред проф. д-р Йорданка Узунова. Президентът определи медицината като най-чужданата професия.

„Вие сте опровержение на твърдението, че да правиш наука в университет, означава да я затвориш в аудиториите“, каза президентът пред проф. Георги Тодоров. Тя отбеляза още, че резултатите от научните му търсения се превръщат в практически знания, насочени към развитието на индустрията и икономиката.

Държавният глава поз-

дравя наградените за това, което правят за България, с думите: „Вие сте с различни професии, но любовта към науката и хората ви свързва. – И допълни: – Вие казвате „не, бъдещето на планетата не е в оръжията, бъдещето е в науката“. Според нея това се завещава и на младите.

От името на наградените акад. Чавдар Руменин изказа благодарност за отличените усилия в областта на науката. „Много интересно и завладяващо е човек да се занимава с наука и творчество – това особено състояние на духа, което е божият промисъл“, посочи той. И изрази надежда в бъдеще да могат да постигнат още по-интересни творчески резултати.

На събитието присъстваха служебният министър на образованието проф. Сергей Игнатов и заместник-председателят на Българската академия на науките проф. Емануел Мутафов. АЗБУК

„София Тех Парк“ с шанс за ускорител на НАТО

Министерството на иновациите и растежа подаде кандидатурата на „София Тех Парк“ за включване като ускорител в мрежата DIANA на НАТО. Документите вече са изпратени до ръководството на Програмата, като целта е да се разкрият нови възможности за българските учени, стартапи и иновативни компании.

Ако кандидатурата бъде одобрена, страната ни ще завърши участието си в екосистемата на DIANA, където вече има четири тестови центъра. Това ще даде на бизнеса и научните среди достъп до високотехнологични лаборатории, безплатни услуги и по-бърз излаз към международни пазари в сферата на сигурността и отбраната.

Очаква се ускорителят да подпомогне развитието на т.нар. „дълбоки технологии“ и да улесни връзките между стартиращи компании, инвеститори и научни организации. Сред ключовите области са киберсигурността, енергетиката, здравеопазването и интелигентните системи.

Инициативата има потенциал и за пряко отражение върху обществото – чрез технологии за управление на кризи, дигитално здравеопазване и по-устойчива инфраструктура. За научната общност това означава достъп до нови данни, съвместни проекти и партньорства с водещи международни институти.

С кандидатурата на „София Тех Парк“ България прави още една стъпка към утвърждаването си като регионален център за иновации и високотехнологично развитие. АЗБУК

Софийският университет с призови места на форум по космическо право

Снимка БТА

Отборът на Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски“ постигна изключителен успех на най-голямото и престижно състезание по космическо право – Manfred Lachs Space Law Moot Court Competition (MLSLMCC) 2026, завоювайки първо място за най-добра писмена защита и трето място в цялостното класиране на състезанието, предава БТА.

Изданието на Конкурса тази година се състоя в Познан, Полша, и събра рекорден брой участници – 24 отбора от едни от най-елитните университети в Европа. Събитието бе организирано от Европейския център за космическо право и от Международния институт по космическо право.

„Отборът на Софийския университет се изправи срещу действащия шампион, като мачът завърши с минимална разлика в точките. Това е свидетелство за изключително ниво на подготовка от страна на нашите студенти“, поясняват от Софийския университет пред БТА.

В ролята на защитници на двете спореци държави в симулативен процес пред Международния съд в Хага влизат: Радост Чанева (трети курс „Право“), Калина Асенова (четвърти курс „Международни отношения“) и Беатрис-Никол Георгиева (трети курс „Право“).

Особено признание получи Калина Асенова, която спечели индивидуалната награда за най-добър говорител в полуфиналния мач.

Треньори на отбора са Мария Попова, Димана Пеева и Пламена Николова, които са бивши участници в същото състезание.

„Подготовката беше изключително интензивна и високотехнологична, продължавайки месеци преди самото събитие, през които студентите задълбочено изучаваха международното публично право“, отбелязват още от Софийския университет. По думите им постигнатите резултати са плод на месеци упорит труд и на задълбочено разискване на актуални космически проблеми.

„Особено символично е, че награждаването на студентите се състояло на 10 април – дата със значимо място в българската история. На този ден се навършват 47 години от полета на първия български астронавт Георги Иванов в Космоса. Днес, 47 години по-късно, българските студенти продължават националната традиция на стремеж към Космоса – този път чрез правото“, казват още те. АЗБУК

Фоторазкази за Родината

III възраст, гр. I място
"Арда"
Костадин Шомов, Нац. търговска гимназия, гр. Пловдив

Обявени са победителите в XXV национален ученически конкурс за художествена фотография „Моята България“, организиран от ЦПЛР – ОДК, Варна, с директор Григория Иванова. Проявата се организира в навечерието на 22 април – Деня на Земята, като се провежда под патронажа на кмета на Варна. Традиционно е част и от Националния календар на МОН за изяви по интереси на деца и ученици.

Изпратените за тазгодишното издание на Конкурса снимки на 190 участници от 45 населени места са оценени от жури от фотографии с председател Албена Маркова и членове Невен Иванов и Владимир Ладев.

Специалната награда на кмета на Варна е присъдена на София Бакалова (VI кл., школа по фотография „Позитив“, ЦПЛР – ОДК, Варна). Приза на Националния дворец на децата получава Георгия Стоянова (VIII кл., ЕГ „Васил Карагьозов“, Ямбол).

В първа възрастова група (IV – VI клас) журито класира на първо място Ясен Златев (VI кл., клуб „Художествена фотография“, Ямбол). Негови подгласници са Румен Султанов (V кл., ОУ „Кирил Христов“, Стара Загора) и Даная Чиракова (VI кл., ОУ „Николай Петрини“, Ямбол).

Във втора група (VII – IX клас) победител е Николета Димитрова (VII кл., ЦПЛР – ОДК, Стара Загора). Второто място печели Кристина Тодорова (IX кл., 1. СУ „Св. Седмочисленици“, Търговище), а третото е за Инджи Хабибула (IX кл., СУ „Никола Вапцаров“, Айтос).

И в трета група (X – XII клас) първите три места заемат Костадин Шомов (X кл., Национална търговска гимназия, Пловдив), Борис Илиев (X кл., 127. СУ „Иван Денкоглу“, София) и Нефсе Пачеджиева (XI кл., Неврокопска професионална гимназия „Димитър Талев“, Гоце Делчев).

Присъдени са и поощрителни награди в различните възрастови групи. **АЗБУК**

Вкусни рецепти от тефтера на баба

Петър Милков (8 г., ЦПЛР – ЦИКО „София“) – първа награда

Големият победител в поредното издание на Националния конкурс за детска рисунка, литературна творба и автентична регионална рецепта „Рецептите на баба“ е 8-годишният Петър Милков. Неговата творба става плакат и на Националния кулинарен фестивал „Пъстра трапеза на гости на моя град 2026“.

Организатори на Конкурса са фондация „Пазител на традицията – Пазителите“ в партньорство с Националния дворец на децата. В него могат да участват деца от всички области на страната и българските общности в чужбина на възраст до 14 г. включително в една или всички категории. Надпреварата е част от Националния календар на МОН за изяви по интереси.

През тази година в проявата се включват 225 участници от 20 области на страната с много и интересни творби, чудесни рисунки и автентични регионални рецепти.

След селекция е определена една рисунка победител, както и 56 класирани на второ място за рисунка, рецепта и литературна творба в трите възрастови групи. А на трето място са класирани всички останали участници в надпреварата. **АЗБУК**

Тайнството Възкресение

Отново над 1000 творби получават организаторите на Националния конкурс „Моят Великден“

Снимки ЦПЛР – ЦИКО „София“

Дивна Железчева (НУМСИ „Проф. Панчо Владигеров“, Бургас) – първо място в трета възрастова група

Сена Шабан (школа „Колорит“, Хасково) – първо място в четвърта възрастова група

Общо 1097 творби от участници от 27 области на страната са изпратени за поредното издание на Националния конкурс за детска рисунка „Моят Великден“, съобщават организаторите на надпреварата ЦПЛР – Център за изкуство, култура и образование „София“, в столицата с директор Марияна Тафрова. Проявата е част от Националния календар на МОН за изяви по интереси.

Тази година творбите са оценени и класирани от жури с председател Любко Стефанова – художник, и членове Севда Потурлян – художник, и Силвия Заимова – галерист.

В категорията за ученици от общообразователни училища в първа възрастова група (I – II) на първо място е класирана Ваяна Янкова (ОУ „Христо Ботев“, Търговище). Второто място печели Дейвид Радев („Св. св. Кирил и Методий“, с. Челопеч), а третото – София Янева (ОУ „П.Р. Славейков“, Велико Търново). Поощрение е присъдено на Никола Николов (38. ОУ „Васил Априлов“, София).

Във втора възрастова група (III – IV клас) победители са Елена Кирилова (ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Драгичево) и Евангелина Костадинова (ОУ „Кирил Христов“, Стара Загора). След тях се нареждат Смиря Георгиева (ОУ „Христо Смирненски“, Русе) и Никола Колев (49. ОУ „Бенито Хуарес“, София). Третото място поделят Си-яна Кръстева (СУ „Иван Вазов“, Своге), Мартин Рангелов (ЦСОП „Проф. д.п.н. Георги Ангусев“, София) и Валери Папавров

(49. ОУ, София). Поощрение получава Максим Драгнев (НУ „Св. св. Кирил и Методий“, Бяла).

В трета възрастова група (V – VII клас) първенци са Ангелина Китанина (СУ „Никола Вапцаров“, Приморско) и Анна Степаненко (ОУ „Райко Жинзифов“, София). Второто място заемат Катерина Игнатиевна (СУ „Никола Вапцаров“, Приморско) и Анна Кутуго (ОУ „Н.И. Вапцаров“, Ботевград). Трети се нареждат Анна Николова (153. ОУ „Цар Симеон Първи“, София) и Елизабет Карчина (192. СУ „Христо Ботев“, с. Бистрица). Поощрението е за Михаела Бъскова (ОУ „Св. Климент Охридски“, Дупница), Мария Иванова (ОУ „Паисий Хилендарски“, с. Роза) и Далия Хамдан (66. ОУ „Христо Ботев“, София).

В четвърта възрастова група (VIII – XII клас) първа е Дарина Коломиец (СУ „Никола Вапцаров“, Приморско), следвана от Деа Дадикозиян (33. ЕГ „Св. София“, София) и Владимир Пламенов (СУ „Св. Климент Охридски“, Кюстендил). Поощрението е за Айча Руждиева (СУ „Васил Левски“, с. Опака).

В категорията за ученици от школи по изкуства или професионални училища по изкуства в първа група печелят Владимир Пърлева (арт ателие „Таланти“, София) и Габриел Салама (ЦПЛР, Бургас). Второто място е за Алара Бейтулова, а третото – за Божидар Иванов от ЦПЛР – ОДК, Търговище. Поощрени са Мария Станева (ОДК, Търговище), Стефания Иванова („Арт Попово“, Попово), Йоан Методиев (ателие „Дон Кези“, Дупница) и Александра Кръстева (ЦПЛР – ЦИКО „София“, София).

Във втора група първенци са Ванеса Дианова (ОДК, Търговище) и Елена Пърлева (ателие „Таланти“, София). Втори се нареждат Теодора Дърлева (ателие „Таланти“, София) и Виктория Заякова (ателие „Усмивка“, София). Трета е Любомира Илиева (НБУ „Лъкатник“, Бургас). Поощрение е присъдено на Таян Андреева (студио „Арти груп“, Бургас).

В трета група печелят Дивна Железчева (НУМСИ „Проф. Панчо Владигеров“, Бургас) и Бела Георгиева (ателие „Таланти“, София). Второто място поделят Анджеа Тачева (ЦИКО „София“) и Божидара Митева (ателие „Дон Кези“, Дупница). Трети се нареждат Йоана Констинелко (ателие „Таланти“, София) и Александра Гидионова (ателие „Дон Кези“, Дупница).

Поощрени са Ая Николаева (ателие „Таланти“, София) и Калина Кирилова (школа по живопис, ЦПЛР, София).

В четвърта група на първите три места са класирани Сена Шабан (школа „Колорит“, Хасково), Ина Петрова (ЦИКО „София“) и Рая Методиева (ателие „Дон Кези“, Дупница). Поощрението е за Кристиана Пишимарова (ателие „Дон Кези“, Дупница) и Дамян Керчев (ЦПЛР, Бургас). Награждаването на призьорите и откриването на изложба с отличените творби се провежда на 19 април в Централни хали – София. Класираните на второ и трето място са наградени от зам.-директорите на ЦИКО „София“ Диляна Вучкова и Магдалена Ангелова, а победителите са отличени от директора на Центъра Марияна Тафрова. **АЗБУК**

Снимки Личен архив

Диляна КОЧЕВА

Индивидуално внимание към всяко дете и огромно желание да работи с подрастващите, са в основата на работата на Надя Василева, която ръководи ателието по приложни и изящни изкуства в Центъра за подкрепа за личностно развитие – Център за изкуство, култура и образование (ЦПЛР – ЦИКО), в София. „Винаги съм искала да работя с деца. Радвам се, че имам възможността и удоволствието да бъда сред по-малки групи, защото така мога да обърна внимание на всяко едно от децата в тях“, споделя тя пред „Аз-буки“.

В момента в Детския център „Бели брези“ към ЦПЛР – ЦИКО, Надя Василева работи с три групи от по 15 деца. Те са разделени спрямо възрастта си от подготвителна група до IV клас. Индивидуално работи и с момиче от XI клас с изявен интерес към рисуването.

„Понякога за преподавател без опит е истинско предизвикателство да работи с група от близо 15 деца. Но независимо колко съм уморена, колко задачи съм имала през деня и колко са били шумни децата, винаги след заниманията с тях си тръгвам с усмивка и заредена за още творчески проекти у дома“, споделя младата учителка.

Надя е на 27 години и работи в Центъра от октомври 2025 г. Завършила е Националното училище за изящни изкуства „Илия Петров“ в София със специалност „Графика“, а след това и специалност „Книга, илюстрация и печатна графика“ в Националната художествена академия. Признава, че започва тази работа по случайност, или както самата тя посочва: „Работата сама ме намери“. Още в гимназията има интерес към преподаването, но за добро или лошо, точно тогава не посвещава времето си на това.

„Просто в един момент се появи възможността да стана ръководител на ателието по приложни и изящни изкуства. Вярвам, че тогава беше правилният момент за мен. Общо взето, бях на границата да приема или не, но си казах, че по-добре да пробвам и ще видим. И оттам нататък вече не искам да пробвам нищо друго“, обяснява своята събеседничка. Чистосърдечно признава, че в заниманията с децата се стреми да правят това, което и на нея самата ѝ е най-интересно като техника. „Ако на мен ми харесва, шансът и на децата да им харесва, е много по-голям“, казва Надя. Вярва, че няма трудни неща и ако имаш желание, може на всичко да се научиш.

Запознавам се с Надя на междуинституционално обучение и обмяна на опит за ръководители на арт школи в Стара Загора. Там тя представя безкрайно интересната техника за това как се прави стъклопис без стъкло. Звучи невъзможно, нали? Но няма

Ателие, пълно с цветове и детски мечти

Младият ръководител на групата по приложни и изящни изкуства в ЦПЛР – ЦИКО, в София Надя Василева учи децата не само да творят, но и да вярват в себе си

Младата учителка Надя Василева заедно със своите ученици

невъзможни неща. За целта са нужни само PVC лист, лепила, боички и много желание.

„По-малките деца се страхуват да не събъркат. Затова преди да започнат да рисуват, искам първо да направят скица на бял лист и след това да го прерисуват“, обяснява тя.

Донесла е много произведения на свои ученици. Показва ги с гордост и за заниманията разказва с най-широката усмивка, която сте виждали. По всички си личи, че обича работата си и тя наистина я зарежда с много положителна енергия. Признава, че не е очаквала, че тя ще ѝ дава стимул да продължава да твори толкова много и в свободното си време. Обяснява, че в дома ѝ цари креативен хаос от различни арт проекти – нещо, което, преди да започне да работи с децата, е позабравила.

„След като завърших висшето си образование, имаше период, в който не исках да рисувам и да се занимавам с изкуство. Но сега отново имам голямо желание“, споделя своята събеседничка. Сега у дома прави пано на импровизиран тъкачен стан от рамка.

„Всъщност това точно се зароди от децата. С тях правехме миничергички на импровизирани малки станчета“, разказва тя. И с индивидуалната си ученичка също наскоро работят по подобен проект, подготвяйки се за участието ѝ в Националния конкурс за детска рисунка „Пролет върху листа“. „Тя направи много артистично пано тип черга и покрай нея и аз си уплътних вечерите вкъщи с това занимание“, казва Надя.

На въпроса дали често подготвя децата за конкурси, ми отговаря напълно искрено, че въобще не е вярвала, че подготовката за конкурси отнема толкова много време. „От октомври досега успешно пропуснахме няколко конкурса, но за щастие, в други три успяхме да участваме с децата. Сега трепетно очакваме резултатите“, посочва тя.

И тук идва ред на другия важен и труден въпрос – как по най-безболезнения начин може да обясниш на едно малко дете, че участвайки в конкурс, може и да не спечели награда, но това не трябва да го обезкуражава и обезсърчава: „Да си призная честно, и аз съм си задавала този въпрос, защото,

като по-малка съм го преживявала. Подготвях се психически за този момент. Оказа се обаче, че всъщност децата, колкото и странно да е, това изобщо не ги интересува. Проблемът е, че е по-трудно да ги убедиш да се разделят с творенията си. Те не искат да се разделят с тях, а според регламентите на конкурсите нещата, които са направили, остават при организаторите и не се връщат на участниците“.

Голяма част от красивите творения на децата остават в домовете им, а други намират място в ателието на Центъра. „Нашата директорка е невероятна в това отношение. Цялото творческо пространство в кв. „Белите брези“ прилича на голяма и много красива изложбена зала, която постоянно се променя“, обяснява Василева.

Определя като чист късмет и ползотворната си работа и приятелските отношения с колегите си от другите школи. Всички те са я приели много добре и се разбират с лекота. „Когато работиш с хубави хора и с хубави деца, няма как да не обичаш работата си и да не ходиш с желание“, посочва младото момиче.

В Детския център „Белите брези“ предлагат различни школи – английски, руски и български език, математика и литература. Имат и клубове по екология, забавна химия, музика, както и уроци по народни танци, китара, вокална група и театрално студио.

Освен от ръководството и колегите си Надя е с прекрасни впечатления и от родителите на своите ученици. „Не знам дали е мой късмет, или просто такива са родителите навсякъде, но майките и бащите на учениците ми са много позитивно настроени към всичко, което правим. Често продължават да работят с тях у дома или пък ги записват на допълнителни занимания, за да доразвият и надградят уменията си“, казва тя.

Със сигурност Надя Василева е намерила своето призвание и точното място, където да твори. „Всяко дете трябва да има възможността да се докосне до изкуството. Опитвайки различни неща, накрая със сигурност ще намери своето“, категорична е тя.

Министерство
на образованието и науката
Национално издателство за
образование и наука „Аз-буки“

Директор:
ЕМИЛ СПАХИЙСКИ
Заместник-директори:
СТОЯН СТОЯНОВ
ВЕНЦИСЛАВ ГЕНКОВ
1113 София
„Цариградско шосе“ 125, бл. 5
За цялата страна:
0700 18466
izdatelstvo.mon@azbuki.bg
azbuki@mon.bg
<https://www.azbuki.bg>

Аз-буки

Банкова сметка:
„Обединена българска банка“ АД
IBAN: BG38UBBS81553139075716
BIC: UBBSBGSF

Национален седмичник
за образование и наука

АЗ-БУКИ
ISSN 0861-3990

Редактори:
д-р Зина Соколова
z.sokolova@azbuki.bg
д-р Дилиана Кочева
d.kочева@azbuki.bg
Стела Маринова
s.marinova@azbuki.bg
Боряна Трайчева
b.traycheva@azbuki.bg
Дарена Михайлова
d.mihailova@azbuki.bg

Графичен дизайн:
Иво Христов
i.hristov@azbuki.bg

Петър Владов
p.vladov@azbuki.bg

Стилист-коректор:
Анелия Врачева
a.vracheva@azbuki.bg

Фоторепортер:
Олег Попов

РЕКЛАМА И
РАЗПРОСТРАНЕНИЕ:
izdatelstvo.mon@azbuki.bg

Кореспонденти в страната:

Белене – Ралица Господинова
088 7418349

Бургас – Дана Митева
0898361338

Варна – Розалина Димитрова
088 339920

Велико Търново – Здравка Маслянкова
088 6653255

Видин – Борислава Борисова
vidinstar@gmail.com

Ловеч – Жанина Илиева
087 7209597

Пловдив – Деляна Лукова
088 7271712

Смолян – Ангел Добриков
088 9703271

Кюстендил – Северина Димитрова
089 5789515

ДЕЖУРЕН РЕДАКТОР:

Дилиана Кочева
Предпечатна подготовка:
НИОН „Аз-буки“
Печатница: „Алианс Принт“ ЕООД
ж.к. „Дружба“ 1, ул. „Илия Бешков“ 3А

Неподписаните снимки в броя са от архива
на в. „Аз-буки“ и глобалната мрежа
Материали не се връщат
Авторските права на публикуваните
текстове и илюстрации са
собственост на вестника

НИОН „Аз-буки“ издава
научните списания:

„Български език и литература“
„Чуждоезиково обучение“
„Математика и информатика“
„Педагогика“
„Професионално образование“
„Философия“
„Стратегии на образователната
и научната политика“
„История“
„Обучение по природни науки
и върхови технологии“

Среща със словото

„Аз-буки“ гостува на деца от 104. ДГ „Моят свят“
в рамките на „Походът на книгите“

Заместник-директорът на
Национално издателство за
образование и наука „Аз-буки“
Венцислав Генков се срещна
с деца от столичната 104. ДГ
„Моят свят“ дни преди края на
националната кампания „Походът
на книгите“.

По време на срещата журналистът прочете пред малките
слушатели една от най-обичаните
български народни приказки –
„Житената питка“, която предизвика
жив интерес и активно участие
от страна на децата.

Малките възпитаници и техните
ръководители бяха подготвили
тематична програма, вдъхновена
от света на приказките, включваща
рецитации, песни и драматизации.
С изпълненията си те създадоха
празнична атмосфера и показаха,
че любовта към книгите и четенето
започва още в най-ранна възраст.

Инициативата е част от усилията
на Издателство „Аз-буки“ да
подкрепя четенето сред най-малките
и да участва активно в национални
кампании, насочени към изграждане
на трайни читателски навици.

Кампанията „Походът на книгите“
традиционно обединява писатели,
журналисти, общественици и
образователни институции около
каузата да се насърчат интересът
към книгите и грамотността сред
децата. **АЗ-БУКИ**

Снимки Олег Попов

ПРАВНА КОНСУЛТАЦИЯ

Тодор КАПИТАНОВ

Съгласно европейското право
работник, който е гражданин на
държава членка, не може поради
своето гражданство да бъде третиран
на територията на друга държава
членка различно от работниците –
нейни граждани, по отношение на
условията за наемане и условията
на труд, и по-специално по отношение
на трудовото възнаграждение,
уволнението и ако остане безработен
– на възстановяването или новото
наемане на работа.

Също така европейското законодателство в тази област цели да улесни гражданите на държавите членки при упражняването на професионална дейност от какъвто и да е характер на територията на Съюза и не допускат мерки, които биха могли да поставят в неблагоприятно положение гражданите, когато искат да полагат наемен труд на територията на друга държава членка.

Признаване и изчисляване на „клас“ след работа извън страната

Съгласно Кодекса на труда в България трудов стаж е времето, през което работникът или служителът е работил по трудово правоотношение, доколкото друго не е предвидено в този кодекс или в друг закон, както и времето, през което лицето е работило като държавен служител.

Трудов стаж е и времето, през което е изпълнявана държавна служба или работа по трудово правоотношение според законодателството на друга държава членка на Европейския съюз, в друга държава, страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или в Конфедерация Швейцария, както и времето на заемане на длъжност в институция на Европейския съюз или международна организация, в която Република България членува, удостоверява с акт за възникване и за прекратяване на правоотношението.

Трудовият стаж, придобит в друга държава членка на Европейския съюз, в друга държава, страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или в Конфедерация Швейцария, както и времето на заемане на длъжност в институция на Европейския съюз се признава от работодателя, при който лицето работи по трудово правоотношение.

За придобит трудов стаж и професионален опит на работниците и служителите се заплаща допълнително месечно възнаграждение в процент върху основната работна заплата, определена с индивидуалния трудов договор. Правото за получаване на допълнителното трудово възнаграждение за трудов стаж и професионален опит възниква при придобит трудов стаж и професионален опит не по-малък от една година.

Българското законодателство осигурява равно третиране между българските граждани, които са работили на територията на Европейския съюз, или гражданите на други държави членки, които идват да работят в Република България, и българските граждани, които не са напускали страната, което да гарантира правото им на свободно движение в

рамките на Европейския съюз.

При определяне размера на допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит работодателят следва да отчита и:

1. трудовия стаж, придобит в друга държава членка, на същата, сходна или със същия характер работа, длъжност или професия от работници или служители, които са български граждани или граждани на някоя от държавите членки, както и членовете на техните семейства, и зачетен като такъв съгласно законодателството на съответните държави;

2. времето, през което без трудово правоотношение българските граждани или гражданите на държава членка, както и членовете на техните семейства са упражнявали трудова дейност и/или професия на територията на държавите членки, която е същата или сходна с работата по сключения трудов договор в Република България, и са били задължително осигурени за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица или за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, общо заболяване и майчинство, съгласно законодателството на съответните държави.

Справка:

чл. 7, пар. 1 от Регламент № 492/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 05.04.2011 г. относно свободното движение на работници в Съюза; чл. 351 от Кодекса на труда; чл. 13 от Наредбата за трудовата книжка и трудовия стаж; чл. 12, ал. 2 Наредба за структурата и организацията на работната заплата; чл. 12, ал. 4 Наредба за структурата и организацията на работната заплата; чл. 12, ал. 5 Наредба за структурата и организацията на работната заплата; Разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС (ДФЕС) относно свободното движение на хора, както и тези на Регламент № 492/2011.

АБОНАМЕНТ 2026

Днес в броя

Фонд „Научни изследвания“ отплати 22 успешни проекта в 11 области

АЗ-БУКИ

НАЦИОНАЛЕН СТАНДАРТ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Наг 3100 зрелостници на допълнителна матура

2780 лв. за асистент във висше училище

Министърът си взе дъщеря и синякът си за ширинка на един студент в общи 48 професионални изпитания

2780 лв. за асистент във висше училище

Министърът си взе дъщеря и синякът си за ширинка на един студент в общи 48 професионални изпитания

Изданията на „Аз-буки“	Цена за година
Български език и литература	28,45 € / 55,65 лв.
История	28,45 € / 55,65 лв.
Математика и информатика	28,45 € / 55,65 лв.
Педагогика	54,9 € / 107,4 лв.
Професионално образование	33,6 € / 65,71 лв.
Стратегии на образователната и научната политика	35,4 € / 69,24 лв.
Философия	20,8 € / 40,68 лв.
Обучение по природни науки и върхови технологии	35,45 € / 69,33 лв.
Чуждоезиково обучение	28,45 € / 55,65 лв.
Вестник „Аз-буки“	57,25 € / 112 лв.
Цена за година онлайн	
Вестник „Аз-буки“	48,57 € / 95 лв.

Абонирайте се В РЕДАКЦИЯТА с отстъпка

5% от цената – при **ТРИ** и повече издания

10% от цената – при **ПЕТ** и повече издания

15% от цената – за **ПЪЛЕН** комплект от изданията

Контакти: София 1113,
бул. „Цариградско шосе“ № 125, бл. 5,
тел.: 0700 18466;
azbuki@mon.bg

www.azbuki.bg

В моето училище

XI НАЦИОНАЛЕН ФОТО КОНКУРС

АЗ-БУКИ

е най-хубаво

Снимката участва в десетото издание на Националния фотоконкурс „В моето училище е най-хубаво“, организиран от „Аз-буки“. Автор **Теодор Негелчев**, V клас, ЦПЛР – Стара Загора, Школа по фотография

XI НАЦИОНАЛЕН ФОТОКОНКУРС

„В моето училище е най-хубаво“

Под патронажа на министъра на образованието и науката

Национално издателство „Аз-буки“ очаква творбите за XI издание на Националния фотоконкурс „В моето училище е най-хубаво“.

В конкурса могат да участват ученици от I до XII клас, които представят във фотоси училищния живот.

- Първа възрастова група (I – VII клас)
- Втора възрастова група (VIII – XII клас)

За участниците от първата възрастова група – I до VII клас, Фотоконкурсът се провежда без предварително зададена от организаторите конкурсна тема. Учениците в тази група имат възможност да проявят своето въображение и да снимат всички моменти, които отразяват училищния живот – както в класната стая, така и извън нея.

За участниците от втората възрастова група – VIII до XII клас, Фотоконкурсът се провежда по предварително определени от организаторите две конкурсни теми:

- „Улови мига в училище“ – репортажна снимка, която изобразява емоция, действие или важен момент от училищния живот;
- „Героите на моето училище“ – портретна фотография –

снимки на ученици, учители или вдъхновяващи личности в училище.

Всеки участник може да участва с до три свои авторски снимки във формат .jpg или .jpeg, не по-малки от 1 MB и не по-големи от 5 MB. Във втора възрастова група участникът може да участва с до три свои авторски снимки във всяка категория.

Авторските творби се приемат до 1 ноември 2026 г. на имейл: konkurs@azbuki.bg.

Погрешните правила за участие са публикувани на <https://azbuki.bg/>. Победителите в Националния фотоконкурс „В моето училище е най-хубаво“ ще бъдат обявени през декември 2026 г. в изданията на Национално издателство „Аз-буки“.

Победителите в първа възрастова група ще получат предметни награди, а отличените в двете категории във втора възрастова група – годишни стипендии. Те ще бъдат оценявани от жури от доказали се професионалисти във фотографията.

Най-добрите 12 фотографии ще бъдат включени в специален календар за 2027 г.

Следи от най-ранните животни са разкрити в древна приливна равнина

Нови открития на следи от фосили от половин милиард годишните камбрийски приливни равнини в Уисконсин на обект, наречен Блекбери Хил, продължават да рисуват картината на някои от най-ранните животни, стъпили на сушата, и с какво може да са се хранили, предава pauka.offnews.bg.

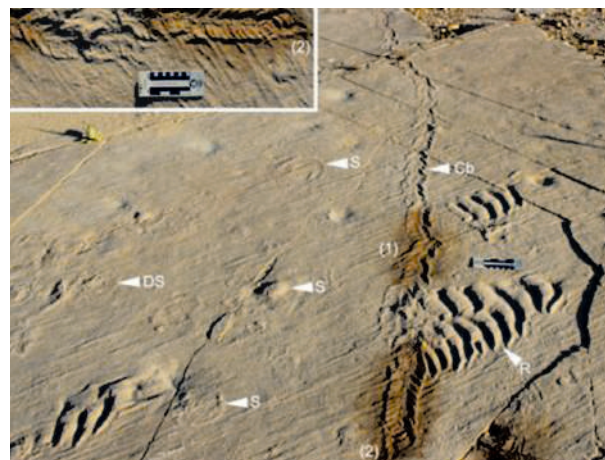
Следи и телесни фосили от Блекбери Хил вече разкриват самоличността на животното – роднина на многоножките, наречено еутикарциноид (Euthycarcinoidea), което е образувало пътеката Protichnites, което буквално означава „първи отпечатъци“. Самоличността на това животно озадачава палеонтолозите повече от 150 години.

Върху тези приливни плитчини са открити и телесни фосили на ракообразно, наречено филокарид (Phyllocarida), както и хиляди добре запазени следи от фосили, произведени от различни членестоноги и мекотели.

Една от новите следи, Climaictichnites blackberriensis, е голяма диря, която вероятно е оставена от неидентифицирано мекотело, което си проправя пътека, докато напредва по приливната равнина. Важно е да се отбележи, че се вижда как е спряло, за да се нахрани с медуза (Scyphozoa), заседнала на брега.

Ако се тълкува правилно, това би било първото фосилно доказателство за животно, хранещо се с медуза, в камбрийска приливна равнина. Също така, приливите и отливите може да са били стимул за определени животни да излязат на брега и да започнат процеса на заселване.

Изследователите Кенет Гас (Kenneth C. Gass) от Обществено

Снимка Journal of Paleontology

ния музей в Милуоки и Нора Нюфке (Nora Noffke) от Университета „Олд Доминиън“ публикуват наскоро своите открития в Journal of Paleontology. Авторите също така представят доказателства, предполагащи, че някои пътеки може да са били образувани от определен вид изчезнали примитивни членестоноги, наречени агласпидиди (Aglaspida), чиято шиповидна опашка е била раздвоена към края си.